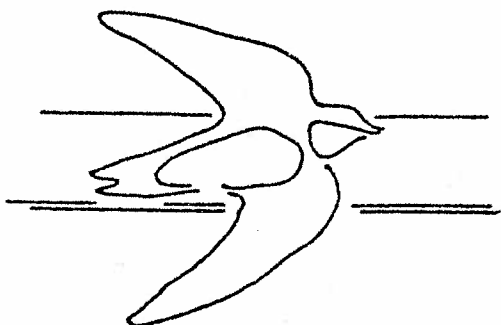

«HET BRUUIJSEL»

VOGELWACHT UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : P. van der Voort
Dorshout 2, Uden
Tel. 04132-63292
- Secretaris** : J.W. Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel. 04132-69804
- Penningmeester** : B. Gevers
Hoornstraat 6, Uden
Tel. 04132-60613
- Bestuursleden** : W. Janssen, J. van Bergen
- Bank** : Rabobank Uden rek.nr.: 15.49.30.989
gironummer bank: 1096522

"HET BRUUIJSEL"

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

- Redactie** : M. Hoefnagels, J.W. Hermans, P. Noy,
P. v.d. Acker, J. Hermans, Y. Gevers
- Tekeningen** : W. Janssen
- Typewerk** : A. v.d. Acker, Y. Gevers, P. Noy

NUMMER 4, 1991

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

Inhoud

Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	3
Mededelingen Bestuur	Jan-Willem Hermans	5
Beste vogelvrienden!	Pieter van der Voort	7
Herfstexcursie Schiermonnikoog:		
Voorwoord	Peter Noy	9
Zaterdag, 12 oktober	Rianne van Lieshout	10
Zondag, 13 oktober	Maria van Dommelen/ Gina Hermans	11
Maandag, 14 oktober	Jan Verhoeven/ Henk van den Acker	12
Dinsdag, 15 oktober	Bep van der Voort	13
Woensdag, 16 oktober	Wim Janssen	15
Waargenomen vogels Schiermonnikoog	Jan Verhoeven	16
Verslag inrichtingskommissie	Jan-Willem Hermans	18
Vogel onder de loep ... De brilduiker	John Hermans	19
Kerkuilen in Nederland	Peter Noy	20
In gesprek met ... Stef Bos	Margreet Hoefnagels	22
Geslaagde feestavond Vogelwacht	Peter Noy	24
Vogeltrek-teldag 1991 in cijfers	Jan van Bergen/ Anita van den Acker	25
Jaarverslag werkgroep kerkuilen	John Hermans	28
Veel nieuws over de Maashorst	Peter Wienbelt	30
Bijzondere waarnemingen	Peter Wienbelt	33
Vogeltrek-teldag 1991	Yolanda Gevers	34
Op stap ... de eigen tuin!!	Pedro van den Acker	35
Inventarisatie kensoorten 1991	John Hermans	37
Natuurontwikkelingsplan Hemelrijk	Ernest de Groot	38

Mededelingen Redactie

Hebben jullie dat nou ook? Dat gevoel van dagen tekort te zijn gekomen dit jaar ... zo van: het kan niet dat het nu al weer bijna Nieuwjaar is. Toch is het zo. Kijk maar; onze voorzitter is bezig een mooie traditie te maken van het eindejaarswoordje. De werkgroep kerkuilen levert hun jaarverslag in bij monde van John Hermans. Hij heeft bovendien ook het verslag gemaakt van de inventarisatie van drie kensoorten in de Maashorst, te weten: geelgors, roodborsttapuit en boomleeuwerik. Dat er aan de laatste niet veel te inventariseren viel is niet John zijn schuld!

Het gewone inventarisatieverslag heeft Peter Wienbelt dit keer vervangen door een weergave van de vergadering met Staatsbosbeheer en het IVN over het begrazingsgebied. In wezen ook een jaarverslag, maar dit keer staan er ook plannen op stapel. Benieuwd? Kijk dan maar gauw!

Natuurlijk wordt de hoofdmoot van ons blad gevormd door enthousiaste verhalen. Verhalen over de herfstexcursie naar Schiermonnikoog. Peter Noy doet de inleiding. De dagen worden verslagen door Rianne van Lieshout, Maria van Dommelen en Gina Hermans, Jan Verhoeven en Henk van den Acker, Bep van der Voort en tot slot Wim Janssen. Hoe verschillend hun stijl en beleving ook geweest is, één

ding hebben ze gemeen: het waren prachtige dagen, wat jammer dat we er niet allemaal bij konden zijn! Natuurlijk heeft Jan Verhoeven niet verzuimd een uitgebreide soortenlijst van waargenomen vogels aan te leggen. Wie ze gezien en/of gehoord heeft kan ze zich weer eens voor de geest halen, mét de wind en de geur van de zee (of gebakken vis) en het goeie gezelschap. Voor de anderen zit er niks anders op dan de vogelgids ter hand te nemen om al zoekende de geur van ... verlangen op te snuiven.

Een ander evenement wat heel wat Vogelwachters vroeg uit de veren heeft gejaagd was de Vogeltrek-teldag. Anita van den Acker heeft alle resultaten van die dag met behulp van de computer voor ons op een rijtje gezet en Jolanda Gevers vertelt hoe fantastisch zo'n dag verlopen kan als het mooi weer is, het gezelschap goed en de soep heet.

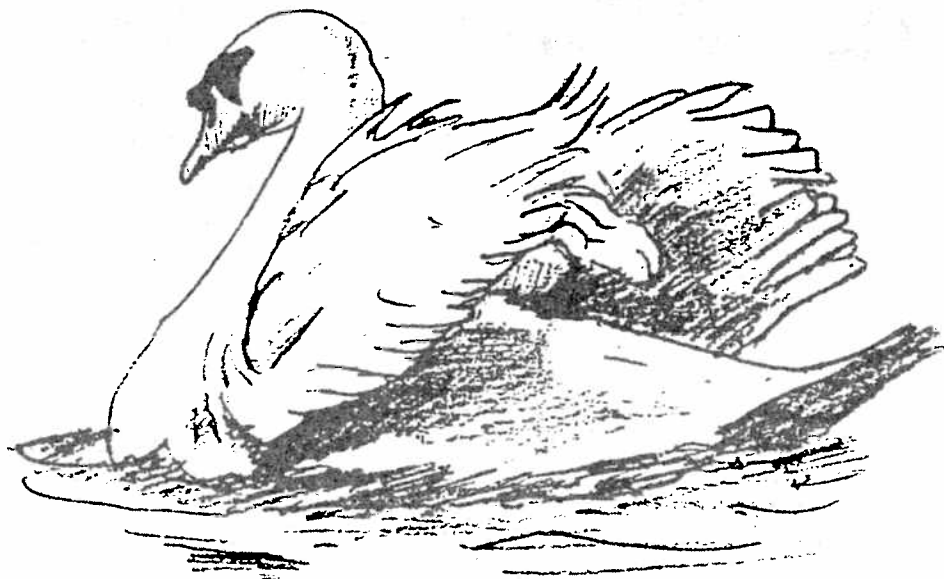
We hebben een feestavond gehad die klonk als een klok. Peter Noy kan je daar meer van vertellen. Die feestavond was in ons eigen gebouw, de Groenhoeve. Dit keer heel gezellig aangekleed. De inrichtingscommissie wil dat wel zo houden. Misschien ligt er in een vergeten hoekje op zolder nog wel iets wat zij kunnen gebruiken. Maar voordat je je halve huisraad er naartoe sleept kun je beter eerst even lezen wat Jan-Willem Hermans op het verlanglijstje heeft staan.

Nog net voor het ter perse gaan van dit Bruujssel brengt Ernest de Groot verslag uit van de eerste fase van het natuurontwikkelingsplan Hemelrijk. Tijdens een tweetal zaterdagen zijn daar door een aantal vrijwilligers de mouwen opgestroopt om ruim zesduizend bomen en struiken te planten, voorwaar een hele prestatie!! Er wordt veel gelachen en gedold tijdens de werkdagen, maar ook flink aangepakt. Je gaat beslist niet met koude handen naar huis.

En dan hebben we natuurlijk nog onze vaste rubrieken. Jan-Willem Hermans deelt mede wat het bestuur op zijn lever heeft. Zijn broer heeft de brilduiker onder de loep genomen, toch geen alledaagse vogel. Om dat wat recht te trekken is Pedro van den Acker niet ver op stap gegaan: gewoon in zijn achtertuin, tussen het verhuizen door, heeft hij zo het een en ander bekeken. In gesprek zijn we dit keer geweest met Stef Bos, een bosspitsmuizenspecialist! Zijn jullie uit dit fantastische scrabble-woord gekomen?

Dan wensen wij, van de redactie, jullie niet alleen veel leesplezier, maar ook fijne feestdagen en een goed begin van 1992. En vergeet niet:
zondagmorgen 5 januari a.s.: NIEUWJAARSWANDELING!

Margreet Hoefnagels

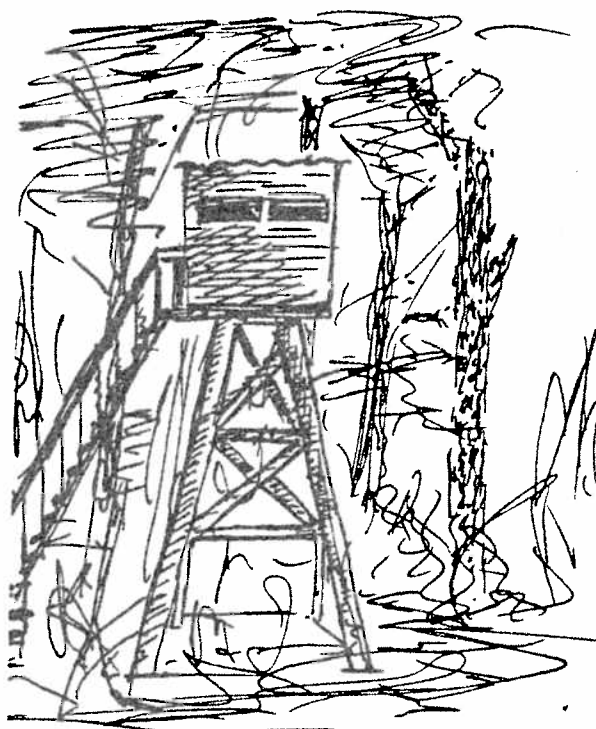
Mededelingen Bestuur

Nieuw lid

Frans Groen, Lauwere 620 te Uden, heten wij van harte welkom bij onze club.

Observatietoren

Gelukkig hebben we een zeer goede bestemming gevonden voor de observatietoren. Ons lid Peter van Asseldonk heeft namelijk nabij het Hemelrijk een stukje grond waarop de observatietoren uitstekende diensten kan verrichten. Inmiddels is Peter al begonnen om de toren langs de Grensweg te ontmantelen. Over enige tijd is deze operatie voltooid. Wij wensen hem veel kijkplezier met de uitkijktoren.

De Groenhoeve

Na wat wisselingen binnen het bestuur van de stichting De Groenhoeve ziet het bestuur er als volgt uit:

- Voorzitter : Ernest de Groot
- Secretaris : Ger Jacobs
- Penningmeester: Theo Thijssen
- Leden : Ati van Duivenvoorden, Jos Kuipers en Simon Koopmans

Hiermee is het bestuur weer op volle sterkte, succes ermee!

Herfstexcursie

Pieter van der Voort verzamelt groepsfoto's van de tot nu toe gehouden herfstexcursie's. Een aantal foto's ontbreken nog. Wie kan Pieter nog voorzien van een of enkele groepsfoto's (telefoon: 63292).

Nieuwjaarswandeling

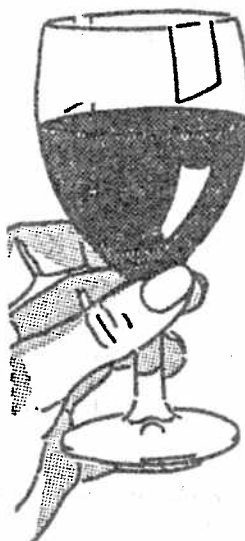
De inmiddels traditioneel geworden nieuwjaarswandeling is gepland op zondag 5 januari a.s. om 10.00 uur in de Groenhoeve. Alle leden van de Vogelwacht, het IVN, de medewerkers van de Kinderboerderij en andere belangstellenden zijn dan van harte welkom in ons eigen clubhuis, waar de koffie klaarstaat. Hierna zal een gezamenlijke wandeling in de Maashorst worden gehouden (vertrek vanaf de Groenhoeve!).

Om het nieuwe jaar goed in te zetten worden de wandelaars bij terugkomst onthaald op een drankje en een warme kop soep. Het bestuur hoopt die ochtend velen van jullie te kunnen begroeten. Tot ziens op zondag 5 januari aanstaande!!

Slot

Tot slot wenst het bestuur van Vogelwacht Uden iedereen prettige feestdagen toe en een voorspoedig en gezond 1992!

Jan-Willem Hermans

Beste vogelvrienden!

Alweer het laatste nummer van ons blad in 1991, de geijkte gelegenheid om eens terug te blikken op het afgelopen jaar. Alvorens dit te doen, ga ik toch eerst van de gelegenheid gebruik maken een compliment te maken over ons clubblad. Het "Bruujtsel" is uitgegroeid tot een magnifiek blad, een echt ledenblad: voor de leden door de leden. Artikelen van het bestuur komen zelden voor. Zo hoort het ook. De doelstelling van een clubblad is om de leden de gelegenheid te geven elkaars bevindingen uit te wisselen en het Bruujtsel beantwoordt steeds meer aan deze doelstelling. Menig ander clubblad bevat herdrukken van artikelen die overgenomen zijn uit andere bladen. Ons blad kan het zonder deze belerende artikelen stellen, die in een tijdschrift thuishoren. Uiteraard is een en ander het gevolg van een actief beleid van de redactie, waarvoor we als vereniging zeer erkentelijk zijn; maar toch moet de bereidheid bij de leden daar zijn om ook echt de heerlijk leesbare artikelen te schrijven. Laten we er met elkaar voor zorgen dat we deze uiting van clubgeest in de toekomst verder versterken.

De Groenhoeve heeft zijn eerste jaar achter de rug. Vergeleken met vorig jaar was dit najaar ten aanzien van de Groenhoeve rustig. Op het organisatorische vlak is toch nog wel het een en ander te doen geweest. Het laat zich nu echter aanzien, dat met name de bestuurlijke problematiek rond de Groenhoeve voorlopig opgelost is met het recentelijk geïnstalleerde nieuwe bestuur onder leiding van Ernest de Groot in het zadel. Als we nu ook via de financiële commissie de kostenallocatie tot een goed einde weten te brengen, moeten de werkzaamheden van de Stichting de Groenhoeve gladjes kunnen verlopen in de toekomst.

Niet zonder enige trots kunnen we ook dit jaar weer terugzien op een aantal verenigingshoogtepunten, zoals excursie's naar Fôret d'Argonne en Schiermonnikoog. De Vogelteldag mag zeker niet ontbreken in dit rijtje en ik denk, dat ik onze trouwe tellers tekort doe, als de broedmonitoring projecten niet als hoogtepunt beschouwd worden.

Op de valreep hebben we ook nog het genoegen mogen smaken van een zeer geslaagde en vooral gezellige feestavond in de Groenhoeve, die uitmuntte door simpelheid. Wederom een bewijs dat gezelligheid wordt gecreëerd door de mensen die hiertoe bijdragen en niet alle poes-pas van complexe organisatie. Een woord van dank aan degenen, die dit opgezet hebben, is zeer zeker op zijn plaats.

Het bestuur heeft zich inmiddels alweer gebogen over een nieuw jaarprogramma en de presentatie hiervan heeft reeds plaatsgehad in onze laatste ledenvergadering. Een geweldige uitdaging om het het volgende jaar weer beter te doen. Met de goede clubgeest die uitstraalt uit het Bruujssel, uit de grote activiteiten en de feestavond moet zulks geen probleem zijn. Onder de leuze "samen een" blijven wij groeien in alle opzichten. Met deze wens en de wensen voor een Gelukkig Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar groet ik jullie met een -tot ziens- bij de Nieuwjaarswandeling!

Jullie voorzitter,

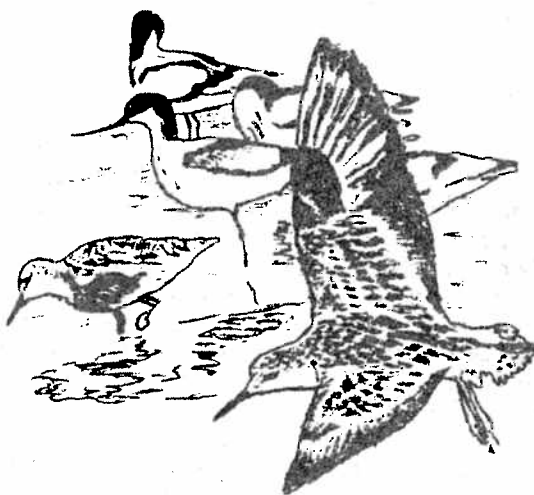
Pieter van der Voort

Herfstexcursie Schiermonnikoog

Voorwoord

Reeds begin dit jaar was bekend dat het doel van de waddenexcursie Schiermonnikoog zou zijn. In een vroegtijdig stadium werd daarom het een en ander besproken, terwijl het organisatiecomité een voorschotbedrag naar de eigenaresse van Jeugdherberg "Rijsbergen" overgemaakt had. In een briefwisseling met de directie van de jeugdherberg wees het bestuur van de Vogelwacht Uden op de mindere ervaringen tijdens ons verblijf in een jeugdherberg op Ameland, een jaar geleden. Wie deze excursie heeft meegemaakt moet beamen dat bovengenoemd vooroordeel ten aanzien van de kwaliteit van Jeugdherberg "Rijsbergen" ongegrond is geweest. Ons verblijf aldaar van zaterdag 12 oktober tot en met woensdag 16 oktober jongstleden was in één woord: fantastisch! De eigenaresse Els, en haar personeel, deden alle moeite om het haar gasten naar de zin te maken. In vergelijking met andere jaren was de vertrektijd op die bewuste zaterdag niet zo vroeg, namelijk kwart over acht. Hierdoor was het voor iedereen mogelijk om op tijd op de Udense Markt te verschijnen met het inmiddels, bij iedereen bekende, uitstekende Waddenhumour. Het organisatie comité, Bart Gevers en Pieter van der Voort, had ditmaal gekozen voor het reizen in twee groepen van elk drie auto's. Dit heeft als voordeel dat de chauffeurs elkaar beter in de gaten kunnen houden. De groep bestond uit 25 personen. te weten: Jet, Toon, Anita en Henk van den Acker, Jan van Bergen, Willie Bergmans, Maria van Dommelen, Stephanie en Bart Gevers, Ernest de Groot, Jan-Willem en Gina Hermans, John Hermans, Teja Heurkens, Wim Hoefs, Wim Janssen, Simon Koopmans, Chris van Lieshout, Rianne van Lieshout, Peter Noy, Tonnie Smits, Jan Verhoeven, Bep en Pieter van der Voort en Peter Wienbelt. Net na het middaguur stond de hele meute bepakt en bezakt bij de haven van Lauwersoog, gelegen aan het Lauwersmeer in de uiterste noord-oosthoek van de provincie Groningen. Dit was direkt te merken aan de koude wind, wat de meesten deed besluiten om de winterjassen met aanverwante artikelen uit de tas te halen. Enkele uren later stapten de Vogelwachters aan wal op Schiermonnikoog, alwaar de verslaglegging van Rianne, Maria en Gina, Jan en Henk, Bep en tot slot Wim begint. Getuige hun enthousiaste verhalen was het ook nu weer een reuze gezellige herfstexcursie waarin veel gelachen, gezongen en beleefd werd. Zonder de uitstekend verlopen organisatie was dit niet mogelijk geweest, waarvoor wij Bart en Pieter zeer erkentelijk zijn.

Peter Noy

Verslag Schiermonnikoog ... door Rianne

Zaterdag, 12 oktober

Dit jaar ging de jaarlijkse vogelwachtexcursie naar Schiermonnikoog. Op zaterdag 12 oktober zijn we met 25 personen in 6 auto's vertrokken naar Lauwersoog. Ernest reed onze wagen; Chris, Peter N. en ik zaten erbij.

Onderweg zagen we veel koeien en schapen, maar ook een reiger, buizerd en zwanen. Peter had een kaart van Schiermonnikoog bij zich, zodat we konden zien hoe het eiland in elkaar zat. Rond kwart voor 11 maakten we een tussenstop bij Joure voor een kop koffie met gebak. Inmiddels liepen we vóór op schema. Langs de snelweg ontdekten we een driehoekig rood/wit gevarenbord met onderschrift "Vogels". Voor welke vogels we moesten opletten, was niet geheel duidelijk.

Om kwart over elf reden we weer aan en een uur later stonden we op de parkeerplaats in Lauwersoog. Daar was al snel de groep bij elkaar en bespraken we de nieuwe noppenzolen van Willy, waar je geen zweetvoeten van zou krijgen. Nog op het vasteland werd er al naar huis gebeld, volgend jaar toch beter afscheid nemen van Sjan, Peter!, want zoveel commentaar kun je vast geen tweede keer verdragen.

Via de boot 'Brakzand' vertrokken we naar Schiermonnikoog. We zagen nog 40 pijlstaarten. Gedurende de eerste helft van de 45 minuten durende overtocht was het windstil en zonnig; de tweede winderig. We zaten op het bovenste dek zodat we een mooi uitzicht hadden. Op Schiermonnikoog stonden onze fietsen klaar en werd de bagage opgehaald. We zaten nog maar net op de fiets of we stopten omdat er rotganzen, scholeksters, goudplevieren, en spreeuwen te zien waren. Halverwege kreeg de fiets van Henk door een rare rem-manoeuvre een lekke band.

De jeugdhierberg zag er heel netjes uit. Bart vertelde eerst enkele huishoudelijke regels. Na het verschuiven van enkele bedden, hadden we een grote slaapzaal voor 25 personen. Omdat we samen maar één douche hadden zou Peter W. een douche-rooster opstellen, maar dat was gelukkig niet nodig.

Rond vier uur liepen we met 15 Ujese Vogelwachters naar de Westerplas. Regelmatig werd er gestopt voor vogels. Wulpen in de wei en een paapje in de "stethoscoop" van Willie en Bart. We moesten in de rij staan om door de grote kijker te kijken. Peter N. keek twee maal naar een net weggevlagen paapje. Ook kwam er een torenvalk in beeld en veel rotganzen, meerkoetjes, kuifeendjes, zilverplevieren, scholeksters en bergeenden.

Op de dijk trok een vogel onze aandacht. Door de vrouwen werd beweerd dat het een blauwe kiekendief was, de mannen geloofden

ons niet maar achteraf bleek dat we toch gelijk hadden. We zagen naast vogels (baardmannetjes, fazanten, boerenwaluw, keep, graspiepertjes, een buizerd) ook veel konijnen, een heksenkring en een gravende koe.

Via een terrasje kwamen we terug in de bar van de Jeugdherberg, waar port en pilsjes werden besteld. Dit had tot gevolg dat er een lied voor de Vogelwacht gemaakt moest worden. Het barmeisje zette de muziek maar uit. Maar na veel gekakel was er nog geen lied ("Zorg dat je erbij komt" en de "vogeltjesdans").

Het eten was goed, tomatensoep, varkenslap, spercieboontjes, aardappelen en chocoladevla. Na het eten werden er vliegtuigjes rondgestuurd van de servetten.

Peter W. had thuis lekkere kruidkoek gemaakt, die we bij de koffie en het moppentappen genuttigd hebben. Daarna was er tijd om te rusten, te breien of te kletsen. Tegen half tien zijn we met een groot gedeelte van de groep naar een café in het dorp gegaan. Aan het eind van de avond keerde iedereen op eigen houtje, eventueel via de friettent, terug naar de jeugdherberg.

Rianne van Lieshout

Verslag Schiermonnikoog ... door Maria en Gina

Zondag, 13 oktober

Ondanks onze opdracht om over de zondag te schrijven begint ons verhaal in de zaterdagavond. Het gebeurde rond klokslag een uur, toen zoetjesaan alle cafégangsters binnendruppelden. Iedereen deed zijn uiterste best om zo stil mogelijk zijn bed in te kruipen, maar niet iedereen slaagde hierin. De "langste" van het stel moest zonnig de kachel nog een nachtzoen geven (wij noemen geen namen, hè Ernest!). Wist die jongen veel, thuis staan er immers geen kachels midden in de huiskamer. Uiteindelijk vond ook hij zijn bed en sliep zeer goed. De volgende morgen was hij al zeer uitgeslapen en las hij tijdens het ontbijt voor uit "eigen" werk, wij citeren:

*"Schiermonnikoog heeft veel te bieden,
aan genietters van ruimte, rust en natuur,
laat het zo blijven,
mooi rustig, zorg dat het zo blijft."*

Hè, Hermans!

In typisch Nederlands weer vertrokken wij per fiets richting bunker, totdat plotsklaps een bord "café-restaurant" opdook. Gedreven door dit woord slaat de hele meute linksaf alsof er stond "fietspad volgen". Het gevolg hiervan was een vastgefietste meute in een kuil zand, water en een gesloten café. En verder ging de rit in regen, regen en nog eens regen. Bij

de bunker aangekomen blijkt het uitzicht matig te zijn door mist waardoor Bart moeilijkheden met zijn dure kijker had. Was het nou een blauwe kiekendief of een houtduif?

Om onszelf te troosten en te warmen werd er vervolgens koers gezet naar het strandpaviljoen. Nadat we hier weer bijgekomen waren werd er snel richting jeugdherberg gefietst, waar een gedeelte zich mentaal ging voorbereiden op het avondeten. Echter, er waren ook nog wat aktievelingen. Om de eetlust wat op te wekken besloten Ernest, Gina, Peter W. en Rianne "eventjes" naar de vuurtoren te wandelen, maar de mannen wilden niet "leiden". Het gevolg was dat iedereen "leed" en wij verdwaalden.

Buiten alle "ellende" was het toch gezellig en hebben we veel gelachen. De maaltijd in de herberg bestond uit nasi met saté, waardoor besloten werd dat de deur van de slaapzaal gedurende de nacht open zou blijven. Samen met alle mensen die nog het café indoken en 's avonds laat één voor één binnenkwamen, bleek dit nog niet zo'n slecht idee.

Maria van Dommelen en Gina Hermans

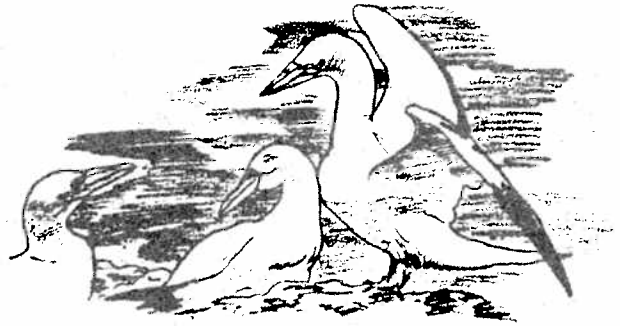
Verslag Schiermonnikoog ... door Jan en Henk

Maandag, 14 oktober

Nadat ik wakker was geschrokken van het een of ander maakte ik Jan Verhoeven en Jan van Bergen wakker, want het was volgens mij al vijf over zes. Wij ons eigen aangekleed en de anderen gewekt. We zouden deze morgen naar de Noordzee-kant gaan in de buurt van het strandbad. Wij, dat waren Peter Wienbelt, Ernest de Groot, Willie Bergmans, Teja Heurkens, Jan van Bergen, Jan Verhoeven en Henk van den Acker. Laatstgenoemde had er helaas een tikje naast gekeken op zijn horloge, want het was pas vijf over vijf en géén vijf over zes. Toch gingen we maar op pad, want slapen haalde niets meer uit.

Bij de Noordzee aangekomen hebben we eerst nog zo'n anderhalf uur in de duinen gezeten voordat we naar de branding liepen. Daar aangekomen hebben we een hele tijd over zee staan turen totdat Peter, Ernest en Teja er genoeg van kregen. Zij zeiden dat ze een stuk door de duinen gingen fietsen, want hier aan zee was toch niets te zien. Nog voordat ze bij de duinen waren aangekomen zagen we de éérste "Jan van Genten". Jan van Bergen had ze ontdekt. Vervolgens zagen we nog enkele futen, roodkeelduiker, zwarte zeeëenden en een paar twijfelgevallen, waaronder kuifduiker en parelduiker.

Na het ontbijt gingen we naar "de Balg". Hier gingen we feitelijk op zoek naar de velduil. Wim Janssen en Chris van Lieshout deden een poging de Balg met de fiets over te steken, wat helaas niet lukte want ze reden zich vast op de slenk net na de Willemsduinen. Nadat ze daar wat rondgelopen

hadden, zagen ze een havik overkomen en nog het een en ander aan de wadkant zitten. Jammer voor hen konden ze er niet voldoende dichtbij komen om al de soorten die er zaten te kwalificeren. Toen ze terugliepen zagen ze ook nog een slechtvalk. Wij waren ondertussen de stuifduinen opgelopen tot Paal 10 en hadden helaas geen velduil kunnen ontdekken. Wim Janssen en Chris van Lieshout overkwam hetzelfde: géén velduil! Wel wemelde het van de blauwe kiekendieven en buizerden. We zijn toen langs het Wad teruggefietst. Jammer genoeg was het op dat moment hoogwater. Bij het monument aangekomen bleek dat grote stukken wad nog niet ondergelopen waren zodat we hier nog een hele tijd hebben staan kijken. De groep ontdekte een gans die niet thuisgebracht kon worden. Even later kwamen Chris en Wim bij ons staan, maar ook zij wisten niet met wat voor een gans we te maken hadden. Aldus kwam Chris op het idee om de gans te dopen tot "Henditicus", ofwel een gewone "huis-, tuin- en keukengans.

Hierna zijn we teruggegaan naar de Jeugdherberg waar we nog een biertje dronken voordat we gingen eten. Na het eten werd het inmiddels bekende café met een bezoek vereerd. Tot een uur of elf, half twaalf werd hier gepraat en gebiljart. Daarna terug naar bed want het was weer een lange en vermoeiende dag geweest.

Jan Verhoeven en Henk van den Acker

Verslag Schiermonnikoog ... door Bep

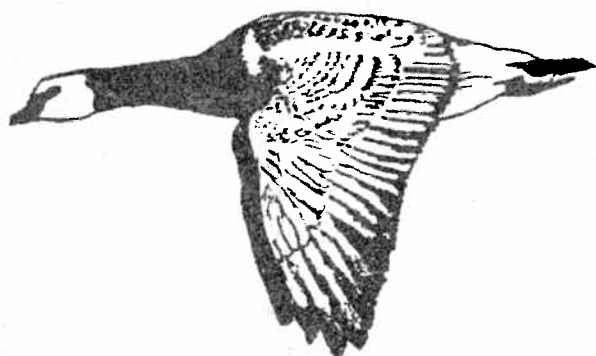
Dinsdag, 15 oktober

Heerlijk in mijn slaapzak gedoken werd ik wakker van het geroezemoes op de slaapzaal. Vele vogelaars waren al druk doende zich aan te kleden. "Het regent weer", hoorde ik iemand zeggen. Oh, nee toch, dat moeten we niet hebben!! Ik was meteen klaarwakker en dook eerst onder de douche.

Het was nog te vroeg voor het ontbijt en ben in mijn eentje een stukje gaan wandelen. Buiten gekomen viel het met de regen gelukkig mee, het was droog.

Na een stevig, goed verzorgd ontbijt, moest er eerst een groepsfoto gemaakt worden, want een van onze groep (Teja) ging een dag eerder weg, dus allemaal op de kiek.

Daarna ging ieder zijns of haars weegs. Een groep toog naar de bunker, weer een andere groep de duinen in. De fietsen gingen mee, want Schiermonnikoog is ook een heerlijk fietseiland. Pieter, Jan-Willem, Gina, Stephanie, Bart, John en mijn persootje vertrokken op de fiets richting Wad. Er stond een frisse westenwind met af en toe wat zon. Op de kade bij de jachthaven hebben we de kijkers opgezet, er was genoeg leven overal. Zilverplevieren, watersnip, scholekster, ook zag mijn persootje nog een rosse grutto (weet je nog Stephanie?) maar ik moet ook nog veel leren, wat de vogels betreft, daarom ben ik ook bij de Vogelwacht, nietwaar! Na enige tijd daar vertoefd te hebben trokken we weer verder op de fiets langs het Wad en hebben toen een tijdje op de dijk gezeten nabij de aanlegsteiger van de boot.

Daar ontdekten we een grote groep brandganzen. Hoewel de lucht al donkerder werd reden we richting paviljoen (op naar de koffie met appelgebak). We troffen daar een andere groep van de Vogelwacht aan, die ons al voor was en al lekker achter een kop koffie zat. We hebben daar wat gegeten en gedronken. Pieter en Bart namen er een lekker cognackie bij, daar word je lekker warm van.

Na de inwendige mens versterkt te hebben zijn we het strand opgegaan in de hoop "Jan van Genten" te ontdekken, maar helaas één grauwe lucht waaruit al gauw de eerste druppels regen vielen. We moesten naar de fietsen rennen, maar waren inmiddels al drijfnat geworden.

Teruggekeerd in de Jeugdherberg hebben we eerst droge kleren aangetrokken en hebben ons toen vermaakt in de eetzaal met puzzelen, breien en lezen. Langzamerhand kwamen ook de andere groepen drijfnat binnen. In de loop van de middag werd het weer droog en zijn er weer op uit getrokken. Heerlijk gefietst door de duinen, waar geen vogel te bekennen was.

Om zeven uur 's avonds stond er weer een lekker maal voor ons klaar, want inmiddels hadden we allemaal reuzetrek gekregen. Aangezien het de laatste avond was van ons verblijf op Schiermonnikoog moest er toch zeker nog een borrel gedronken worden op deze fijne dagen.

Alles was weer prima verzorgd. Allemaal hartelijk dank voor de gezelligheid met elkaar. Tot volgend jaar op Terschelling!!??

Bep van der Voort

Verslag Schiermonnikoog ... door Wim

Woensdag, 16 oktober

Dit was alweer de laatste dag van ons verblijf op de Wadden. Hoe vaak was dat al niet gezegd. Om toch nog zoveel mogelijk profijt van de dag te hebben hadden Chris en ik besloten om vroeg op te staan.

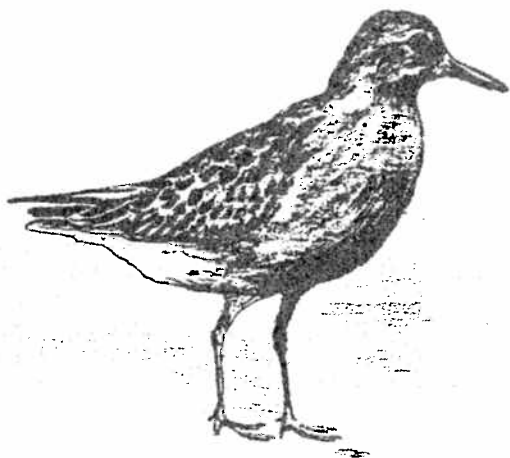
Om zeven uur was het dan zover, de koffers werden gepakt, de inwendige mens werd versterkt, de fietsen weggebracht en dan nog lekker enkele uren, voordat de boot vertrekt, rustig rond gaan wandelen.

Het baardmannetje was het doel van onze trip. Deze lieten zich van heel dichtbij bekijken, prachtig om te zien! Tientallen vogels vlogen dan op uit het riet van de Westerplas, om vervolgens met een felle "thingg-thingg" weer statig in het riet neer te komen. Toch apart, de vlucht van een baardmannetje en dan die naam ... terwijl je niet eens weet of je met een mannetje of vrouwtje te doen hebt! We hebben er echt van genoten. De tijd vloog voorbij. Veel andere vogelsoorten hebben we daar niet gezien, op enkele honderden spreeuwen na.

Wel hebben Chris en ik urenlang gesproken over onze functie in de maatschappij. Dit is weer eens iets geheel anders dan alleen maar vogelen. Toch wel mooi dat iedereen zijn eigen functie belangrijk vindt. Arm of rijk, dik of dun, kaal of behaard of van alles een beetje, het maakt niet uit. Zeer interessante gespreksstof.

Intussen was het al tijd geworden om naar de boot te gaan. Het waaide op dit moment al behoorlijk hard. De verreijkker was al niet meer stil te houden. Voor de komende dagen was er storm voorspeld, dus we vertrokken net op tijd. Langs het Wad bij de steiger aangekomen was de familie Van den Acker en Jan Verhoeven al reeds daar. Een vleugellamme zilvermeeuw probeerde nog dankbaar gebruik te maken van de harde wind, om toch nog het luchtruim te kiezen, wat hem nog enkele keren lukte ook. Er werd nog flink gelachen over bepaalde op- en aanmerkingen, zodanig dat we er tranen van in de ogen kregen. Het kon ook van de wind gekomen zijn. Het Wad werd nog voor de laatste keer afgetuurd. We hadden zo lang zitten turen dat we het verschil niet meer konden zien tussen een grutto en een rosse grutto. Toch maar even opletten bij het opvliegen van de vogel. Het had géén witte vleugelstreep, maar wel een gebandeerde staart. Dus was het een * Juist ja, dat was het!

Kanoetstrandlopers lieten zich ook nog mooi zien. Langzaamaan druppelden de vogelaars binnen, al dan niet gebruik makend van het openbaar vervoer.

Dan was het zover, de laatste was nog maar net opgestapt of de boot vertrok al richting Lauwersoog. Enkele leden lieten zich op het bovendeck lekker uitwaaien. Onze penningmeester konden we bijna als vlieger gebruiken, zo hard was het intussen gaan waaien. Wel lekker koud, hè! Dat het verblijf op het bovendeck niet voor niets was bleek al snel. Het hoofd (of kop?) van een zeehond, die uit het water stak, werd nog

waargenomen. Toch nog leuk meegenomen, zo'n waarneming. Er werd nog druk over de afgelopen dagen nagepraat. Eindelijk op het vaste land aangekomen werden de koffers en wat er verder nog was meegenomen in de auto's geduwd. Nadat we afscheid genomen hadden werd besloten dat ieder voor zich naar huis zou rijden.

Veel vogels werden waargenomen. Ook ontbrak het niet aan de nodige lol en neuten. Al met al toch weer de moeite waard en zeer leerzaam!

Wim Janssen

* P.s.: Oplossing sturen naar de Redactie,
de eerste ontvangt een gratis kopje koffie van Hfl 1,=

Waargenomen vogels Schiermonnikoog

Op bijgaand blad vindt men een opsomming van de vogelsoorten, zoals deze door de excursiegangers tijdens het verblijf van 12 t/m 16 oktober jongstleden op het waddeneiland gezien en/of gehoord zijn. Dit jaar bleven we steken op een totaal aantal van 115 soorten, wat niet slecht genoemd mag worden. Een jaar geleden op Ameland noteerden we 120 soorten. In aantallen gemeten viel het wat tegen. Duidelijk te merken was, dat rond dit tijdstip de echte vogeltrek nog niet op gang gekomen was. Ganzeninvasie's, bijvoorbeeld, zie je pas als het in Scandinavië of Rusland goed begint te winteren. Dit geldt weer niet voor de vele rotganzen, die zich tijdens de herfstexcursie tegoed deden aan het malse gras van Schiermonnikoog.

Enkele opvallende vogelsoorten die onderstaande tabel sieren zijn: smelleken, slechtvalk, grote jager, grote gele kwikstaart en het bladkoninkje.

Zo, nu volgt dan de totale lijst!

Jan Verhoeven

1. kokmeeuw	59. buizerd
2. zilvermeeuw	60. torenvalk
3. wilde eend	61. heggemus
4. scholekster	62. goudhaantje
5. rotgans	63. sijs
6. bergeend	64. barmsijs
7. slobbeend	65. sperwer
8. smient	66. kramsvogel
9. kauw	67. tjiftjaf
10. kievit	68. tapuit
11. stormmeeuw	69. zanglijster
12. zilverplevier	70. pimpelmees
13. graspieper	71. roodborsttapuit
14. pijlstaart	72. houtsnip
15. spreeuw	73. roodhalsfuut
16. steenloper	74. fuut
17. bonte strandloper	75. drieteenstrandloper
18. wulp	76. kleine zwaan
19. fazant	77. kemphen
20. roodborst	78. grote jager
21. goudplevier	79. vuurgoudhaantje
22. holenduif	80. kolgans
23. kuifeend	81. grauwe gans
24. toppereend	82. fitis
25. tureluur	83. staartmees
26. zwarte ruiter	84. waterral
27. rietgors	85. grote lijster
28. veldleeuwerik	86. dodaars
29. grote mantelmeeuw	87. zwarte roodstaart
30. bontbekplevier	88. eidereend
31. grutto	89. aalscholver
32. rosse grutto	90. kluut
33. blauwe reiger	91. gr. gele kwikstaart
34. houtduif	92. roek
35. turkse tortel	93. kanoetstrandloper
36. vink	94. kleine mantelmeeuw
37. koolmees	95. havik
38. boomkruiper	96. slechtvalk
39. groenpootruiter	97. middelste zaagbek
40. meerkoet	98. brandgans
41. waterhoen	99. rietgans
42. koperwiek	100. gele kwikstaart
43. merel	101. ruigpootbuizerd
44. winterkoning	102. bladkoninkje
45. baardmannetje	103. brilduiker
46. keep	104. ekster
47. witte kwikstaart	105. zwarte kraai
48. oeverloper	106. jan van gent
49. wintertaling	107. zeekoet
50. tafeleend	108. roodkeelduiker
51. watersnip	109. zwarte zeeëend
52. huismus	110. smelleken
53. kneu	111. velduil
54. paapje	112. grote bonte specht
55. blauwe kiekendief	113. zwartkop
56. kraakeend	114. zwarte mees
57. groenling	115. grote zeeëend
58. boerenzwaluw	

Verslag inrichtingskommissie

De Groenhoeve wordt op dit moment volop gebruikt. Het is echter "kaaltjes". Vandaar dat er een inrichtingskommissie in het leven geroepen is om het gebouw van binnen aan te kleden.

Dit kan de commissie niet alleen. We hebben hulp van alle leden nodig om het voor elkaar te krijgen (en liefst zo goedkoop mogelijk).

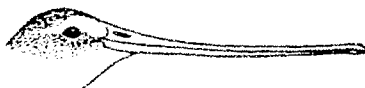
De commissie is nu één keer bij elkaar geweest. De volgende zaken zijn daarbij aan de orde geweest. Weet u oplossingen, goedkope mogelijkheden e.d. geef dit dan door aan Jan-Willem Hermans (telefoonnummer: 04132 - 69804).

- * Het plaatsen van wissellijsten met daarin mooie foto's. Hiervoor zijn nodig uiteraard de wissellijsten, daarnaast mooi fotomateriaal en een goedkope manier om deze af te drukken op groot formaat.
- * Teksten plaatsen bij materiaal en foto's. Is er iemand in het bezit van een goede computer, inclusief software om mooie grote lettertypes mee te maken.
- * De schuine zijden van de vergaderzaal zullen voorzien worden van boekenplanken. Het is de bedoeling om een gedeelte afsluitbaar te maken waar de kostbare boeken komen. De rest kan belegd worden met tijdschriften en is er plaats voor expositie's.
- * Diaprojector / Overheadprojector
Wie kan hier aankomen?
- * Geluidsinstallatie
De draden liggen er al. Nodig zijn twee luidsprekers, een versterker en een radio-cassetterecorder.
- * Kleuterhoek inrichten
- * Tentoonstellingsborden

Heeft u suggestie's, leuke ideeën of iets dergelijks. Laat het ons ook weten.

Contactpersoon I.V.N. : Marloes Bloemkolk, telnr. 65547
Contactpersoon Kinderboerderij: Joanneke v.d. Beek, telnr. 52899
Contactpersoon Vogelwacht : Jan-Willem Hermans, telnr. 69804

Jan-Willem Hermans

Vogel onder de loep

De brilduiker

Deze keer als vogel onder de loep ook weer een bekende verschijning op het Hemelrijk, namelijk de brilduiker. Ook hier geldt weer, net als bij de oeverloper, dat als je de brilduiker nog nooit gezien hebt, je nog nooit in de wintermaanden het Hemelrijk hebt bezocht. Gedurende november tot en met februari kun je altijd een vijf tot tiental brilduikers op het Hemelrijk aantreffen.

Zoals de naam al aangeeft is de brilduiker een duikeend en onderscheiden deze eenden zich van de grondeleenden (bijvoorbeeld wilde eend) doordat ze veel dieper in het water liggen. Duikeenden liggen zo diep dat hun staart het wateroppervlak raakt. Bij grondeleenden steekt deze duidelijk boven het wateroppervlak uit. Maar het duidelijkste kenmerk van de duikeenden blijft uiteraard het duiken. Veelvuldig kun je dan ook op het Hemelrijk zien dat de brilduiker met een parmantig hupje onderduikt om dan na ongeveer 1 à 2 minuten weer boven water te komen. Het is een van de beste duikeenden en hij kan dan ook gemakkelijk 20 meter diep duiken, waar ze achter weekdieren en allerlei waterinsekten jagen.

Het mannetje is eenvoudig te herkennen aan zijn witte vlek tussen het oog en de snavel, zijn zwarte kop, zijn witte onderdelen en zijn zwart-wit gestreepte bovendelen. Tijdens de vlucht vallen vooral zijn hele snelle vleugelslag en de witte spiegels op de bovendevleugels op.

Het vrouwtje is iets minder gemakkelijk te herkennen, maar aan de bruine kop kun je zien dat je met een vrouwtje brilduiker te maken hebt. Ook tijdens de vlucht vallen dezelfde kenmerken op als bij het mannetje.

De brilduiker broedt in Scandinavië en de Sovjet-Unie in holten van bomen in de buurt van het water. In de winter bezoeken ze vooral de Oostzee en de wateren rondom Denemarken, maar ook het IJsselmeer is een belangrijk overwinteringsgebied. In kleinere aantallen is de brilduiker in Nederland te zien langs de grote rivieren en zoals bij ons op het Hemelrijk in grindafgravingen.

Ben je nu tijdens het lezen van dit stukje nieuwsgierig geworden en wil je dus de brilduiker zien, trek dan een warme jas aan en ga kijken bij het Hemelrijk. Niet alleen in voor- en najaar is het Hemelrijk interessant, maar zeker ook in de winter wanneer je er honderden wilde eenden, tientallen tafel- en kuifeenden en een vijf tot tien brilduikers kunt aantreffen. Af en toe is het nog mooier als je er dan ook nog een grote zeeëend tussen ziet. Prettige vogeldagen!

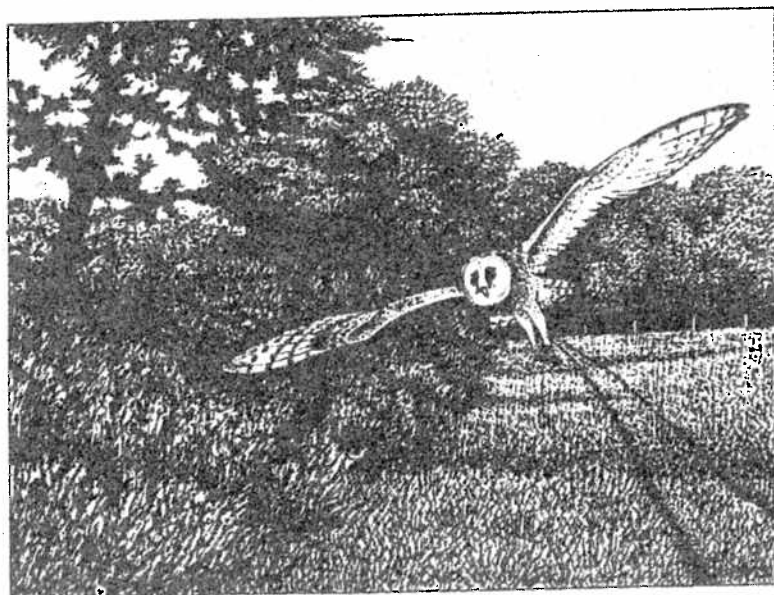

John Hermans

Kerkuilen in Nederland

De laatste jaren is de kerkuil in Nederland er weer beter voor komen te staan. Zo'n twintig jaar geleden kon dit niet gezegd worden. De kerkuil werd rond die tijd met uitsterven bedreigd, wat voor Vogelbescherming aanleiding was om diverse acties op touw te zetten. Eén daarvan was het verstrekken van een geldelijke premie voor ieder geslaagd broedgeval. Inmiddels is men daarmee gestopt. Hiervoor in de plaats kwam een landelijke nieuwsbrief over het wel en wee van de kerkuil. Men streeft ernaar dit informatiebulletin eens in de twee jaar uit te brengen. Onderstaand is getracht in het kort de belangrijkste gegevens uit dit bulletin samen te vatten.

Vele jaren is het aantal kerkuilen in ons land blijven steken op 100 tot 300 paren. De afgelopen jaren is hier een duidelijke positieve kentering in gekomen. In 1990 telde men een kleine 1200 broedparen, wat de afgelopen 25 jaar niet meer was voorgekomen. Ondanks bovengenoemd feit blijft de kerkuil echter een bedreigde soort zodat bescherming van de soort speciale aandacht van Vogelwacht Uden blijft vragen. De toename van de laatste jaren is voornamelijk te danken aan de steeds intensiever wordende bescherming van deze fraaie vogel. De publiciteit van de afgelopen jaren heeft ook bijgedragen tot een toename van de activiteit van de beschermers. Veel gebouwen zijn toegankelijk gemaakt voor kerkuilen en er zijn veel nieuwe nestkasten bijgeplaatst. Meer dan 70% van de kerkuilenparen broedt nu in nestkasten!

Mede dank zij een aantal zachte winters en het goede voedselaanbod van de laatste jaren (veel muizen) is er in Nederland weer een redelijke populatie kerkuilen. Wist u trouwens dat de kerkuil, naast de favoriete prooi -de veldmuis- ook andere muizen en ratten en soms ook

vleermuis, konijn, kikker en allerlei kleine vogels op het menu heeft staan. Het is niet te hopen dat ten gevolge van de strenge vorst, het afgelopen voorjaar, en het verminderde voedselaanbod deze voorsprong weer teniet gedaan wordt. Zoals uit het, in ditzelfde Bruujssel gepubliceerde jaarverslag van

John Hermans (coördinator taakgroep kerkuilen) blijkt, gaat het dit jaar met de kerkuilenpopulatie in Uden en omgeving wat minder. Wij nemen aan dat dit niet van structurele aard is, en dat het aantal broedgevallen zich in 1992 weer op het oude niveau stabiliseert.

De kernactiviteiten van de verschillende landelijke werkgroepen spitst zich toe op vier hoofdonderwerpen, te weten:

1. Verbetering broedgelegenheid
2. Verbetering van het leefmilieu
3. Het geven van voorlichting
4. Het verrichten van studie en onderzoek

Ieder zichzelf respecterende kerkuilenwerkgroep zal haar werkzaamheden met eerdergenoemde kernactiviteiten verifiëren en haar beleid hierop afstemmen. Gezien het grote enthousiasme waarmee de vogelwerkgroepen te werk gaan, kan men concluderen dat een groot deel van het succes hieraan te danken is. Op één na (provincie Zeeland) hebben alle provincie's over het jaar 1990 vooruitgang geboekt wat betreft het aantal broedsels.

Voor de inventarisatie en de bescherming van de kerkuil is ons land opgedeeld in 16 regio's die in 7 gevallen samenvallen met de provinciegrens. Noord-Brabant is hier een van. In iedere regio is een centrale coördinator actief vaak bijgestaan door een werkgroep, de coördinator en het bureau van Vogelbescherming. De centrale coördinator voor Noord-Brabant is Ger van den Oetelaar.

Kerkuilen kunnen wel 10 tot 20 jaar oud worden. Helaas zijn er maar weinig die dat halen: bijna driekwart van de jongen haalt het eerste levensjaar niet. Jonge kerkuilen kunnen na 8 weken vliegen, maar worden pas na 3 maanden zelfstandig. Na het uitvliegen gaan de jongen rondzwerven. Het gros komt daarbij niet veel verder dan 50 kilometer van de geboorteplaats, maar enkelingen dwalen af naar Oost-Duitsland, Frankrijk en Spanje. Wat betreft de grootte van de legsels worden soms extremen aangetroffen van 12 tot 15 eieren. Dit kan van één vrouwtje zijn, maar er kunnen er ook twee in het geding zijn. Ook kan een deel van de eieren van een (mislukt) eerste broedsel afkomstig zijn.

Het komt vaak voor dat kerkuilen verdrinken in vijvers en drinkbakken voor het vee. Vooral die met steile en gladde randen zijn gevaarlijk omdat vogels die te water zijn geraakt geen kans hebben om eruit te klauteren. Het beste is op het water een drijvende vlinder van plastic aan te brengen, waarop de vogels kunnen gaan zitten zonder kans om te verdrinken. Ook vindt men veel verkeersslachtoffers onder de kerkuilen. Aangeraden wordt om geen nestkasten in de nabijheid van autosnelwegen of andere drukke wegen te plaatsen. Eventuele verstoring van katten e.d. kan men tegengaan door een juiste locatie voor de kerkuilenkast te kiezen.

Ondanks alle goede zorgen zal het altijd nog voorkomen dat het gros van de jonge, onervaren kerkuilen het eerste levensjaar niet haalt. Maar zoals altijd geldt ook hier het aloude spreekwoord: "struggle for life", ofwel de sterkste zal overleven om de populatie in stand te kunnen houden!

Peter Noy

Bron: Vogelbescherming Nieuwsbulletin 3, mei 1991

In gesprek met ... Stef Bos

Na wat gezoek in de wijk Sieberg belandde ik bij Stef Bos en zijn gezin op de bank. Wie is dat? En waarom hij?

Om te beginnen bij het laatste: het leek ons, de redactie, wel aardig om ook eens wat nieuwe leden voor het voetlicht te halen, te vragen naar hun beweegredenen en hun affiniteit met vogels. Misschien vergemakkelijkt het ook wel het binnenkomen voor nieuwe leden. We kennen ze dan alvast een beetje.

Daarmee komen we dan tegelijk aan de beantwoording van de vraag: Wie is Stef Bos?

In ieder geval een grage en goede prater! Hij heeft me in korte tijd heel wat van zichzelf verteld. Hij heeft dan ook een interessant leven achter de rug. Afkomstig van Harderwijk, opgegroeid met en aan het water en daar ook een baan op gezocht. Als 15-jarige ging hij varen als matroos op de grote vaart. De enige natuur die hij toen zag waren water en lucht. Of er nog natuur was in de aangedane havens ben ik vergeten te vragen.

Op zijn 23e stapte hij over op de sleepvaart. Een zwaar beroep. Het bezorgde hem dan ook enkele hernia's, waardoor hij op zijn 34e kon gaan duimen-draaien. Dat is natuurlijk heel moeilijk voor iemand die van werken houdt. Maar zijn zin voor avontuur was hij niet kwijtgeraakt. Hij ging studeren. Na de avond-MAVO kon hij via het Arbeidsbureau op de laboratoriumschool komen. Daar hebben ze een technisch onderwijs-assistent van hem gemaakt, het vak wat hij nu uitoefent op het Franciscus-college in Veghel. De afweging om leraar biologie te worden volgde vrij snel. Als leraar heb je toch meer kans en mogelijkheden kinderen iets van de waarde van de natuur bij te brengen. Zelf heeft hij altijd veel belangstelling gehad voor de bio-chemie, in een laboratorium wat knutselen en zien hoe het leven zich op het kleine vlak voltrekt.

Dat is wel te merken aan zijn afstudeerproject over de bosspitsmuis. Al heel wat jaren is bekend dat er twee soorten zijn: de "sorex coronatus", die vooral voorkomt op de pleistocene zandgrond en de "sorex araneus", die de voorkeur geeft aan de vochtige grond uit het Holoceen.

Stef werd heel enthousiast toen hij me vertelde dat er pas sinds kort een vrij eenvoudige (nou ja, eenvoudig) manier ontdekt is om de ene soort van de andere te onderscheiden. Er zijn minieme verschillen in de onderkaak te ontdekken.

En zo is Stef bij de club gekomen! Want om dat onderzoek voor Brabant te doen moest hij natuurlijk kaakjes van bosspitsmuizen hebben. Dan kun je muizen vangen en doden. Eenvoudiger is braakballen te onderzoeken. Zodoende kwam hij bij John Hermans terecht, die hem heel wat avondjes pluiswerk kon bezorgen. Momenteel is hij nog bezig met het uitpluizen van braakballen uit Nieuw-Vossemeer (West-Brabant). De verwachting is dat daar meer kaakjes van de tweede soort, *sorex araneus*, voorkomen. De grond bestaat daar immers uit vochtige klei.

Stef heeft zelf een handige manier ontdekt om wat meer kaakjes tegelijk te kunnen bestuderen. Hij prikt er een stuk of tien in een aardappel en dan maar kijken en vergelijken. Als het praktische werk gedaan is, is hij er nog niet. Dan moet hij met zijn neus in de boeken. Heel verstandig heeft hij daarvoor de wintermaanden uitgezocht. Eerst alles napluizen wat er over de bosspitsmuis ooit is geschreven. En dat is in vele talen, dus Daarna moet dan al die wijsheid, samen met zijn eigen wijsheid uit de praktijk weer een nieuw boek gaan vormen. Zowaar een hele klus! Het zal de bekroning vormen op twaalf jaar studie, zo allemaal bij elkaar. En dan maar hopen dat er nog een baan te vergeven valt. Pas dan is Stef op de plaats die hij voor ogen heeft. Die aanstaande baan is meteen de tweede reden dat Stef bij de Vogelwacht is gegaan. Want al wordt hij dan een expert op het gebied van de bosspitsmuis, veel veldkennis heeft hij in zijn studiejaren niet opgedaan. Hij vindt dat een gemis. Hij kan er zich ook mateloos over verwonderen dat veel kinderen de ene boom nog niet van de andere kunnen onderscheiden, nog niet gesproken van de vogels die ze toch dagelijks om zich heen kunnen zien. Daarom wil hij ook veel meer dingen gaan leren over de natuur, over de gewone dingen. Maar dat zal moeten wachten tot zijn studie afgerond is. Je kunt nou eenmaal niet alles tegelijk. Dat is dus de reden waarom de meesten van ons Stef Bos nog nooit hebben gezien. Alleen degenen die op de vogeltrekdag in zijn groepje zaten hebben kennis met hem kunnen maken. Het was hem 's morgens namelijk zo goed bevallen dat hij 's middags weer teruggegaan is. Hij heeft toen ook pas ontdekt hoe mooi en groot de Maashorst is én dat het meevalt vogels te leren herkennen. Een piepcursus lijkt hem wel wat, omdat hij gemerkt heeft dat je de meeste vogels toch eerst aan hun geluid herkent. De rest komt er dan bij, kan bevestigen of je aan het twijfelen brengen!

Dat belooft dus nog wat voor de toekomst. In de tijd dat hij van ons over vogels leert, kunnen wij van hem alles te weten komen over de bosspitsmuis!

Stef, we hopen dat je gauw slaagt, des te eerder kunnen wij genieten van je gezelschap en beslag leggen op je vrije tijd! Want er is nog zoveel, leuk werk te doen.

Margreet Hoefnagels

Geslaagde feestavond Vogelwacht

Op zaterdag 9 november jl. was het dan zover. Na lange tijd een feestavond te hebben moeten ontberen stond de feestcommissie ditmaal garant voor een goed georganiseerde happening in ons eigen clubgebouw de Groenhoeve. Het werd zelfs zo grondig aangepakt dat alle leden vooraf telefonisch benaderd werden om acte de présence te geven op deze heuglijke avond. Dat dit vruchten afwierp bleek uit de grote opkomst van zo'n vijftig personen.

Tussen acht en half negen druppelden de meeste mensen binnen. Een aantal bekenden en een aantal minder bekenden. Voor deze laatste groep was het een goede gelegenheid om de kontakten weer wat aan te halen. De ambiance hiervoor was zeker aanwezig. Bij binnenkomst viel het oog direkt op de gezellige inrichting met als opvallend middelpunt de Vogelwachtkraam met daarin nu eens niet de alom bekende folders e.d., maar een overheerlijk koud buffet (pluim voor de kok!). Ook een heuse tapinstallatie ontbrak niet. Kortom alle ingrediënten om er een fijne avond van te maken waren aanwezig.

Het was alleen jammer dat er zo weinig foto- en diamateriaal van de herfstexcursie naar Schiermonnikoog te zien waren. Hierdoor was het mogelijk geweest om, naast het "ei-incident" van Willie Bergmans, onze vogelervaringen wat kracht bij te zetten. Misschien iets voor het volgend jaar?

Trouwens, op zo'n feestavond hoor je weer allerlei interessante verhalen. Willie, bijvoorbeeld, moest uiteraard aan diverse mensen die niet met de waddenexcursie zijn meegeweest, zijn maar nipt verloren "weddenschap met de vijf eieren" in geuren en kleuren vertellen. Iedereen vond het jammer dat het bewuste vijfde ei niet op Willie's hoofd terecht kwam, maar op de stoep. Alle aanwezigen bij de weddenschap hadden Willie die Hfl. 160,- natuurlijk graag gegund. Helaas liep het voor Willie anders af. Maar zoals altijd toonde Willie zich een sportieve verliezer, waarop alle excursiegangers hem de rest van de avond "vrijhielden".

Naast het dunnetjes overdoen van de herfstexcursie werden op deze avond de kontakten binnen de verschillende taakgroepen verstevigd. Over en weer werden extra mensen voor de verschillende taakgroepen en activiteiten gevraagd, al dan niet met succes. Een goed draaiende vereniging heeft immers altijd een tekort aan man-/vrouwkracht. Dus voor de thuisblijvers, die ook eens graag met het een of ander mee willen helpen, informeer eens bij onze secretaris Jan-Willem Hermans, telefoon: 04132-69804. Er is altijd wel wat te doen en het is nog reuze gezellig ook.

Al met al kon men terugzien op een geslaagde feestavond die zeker voor herhaling vatbaar is. Misschien vermeld het feestprogramma volgend jaar weer een "doe-activiteit", zoals bijvoorbeeld een vragenquiz of iets dergelijks. Een enquête onder de leden kan hier vast wel uitsluitel over geven. Tot slot, namens alle feestgangers, een speciaal woord van dank aan al degenen die direkt of indirekt bij de organisatie van de feestavond betrokken zijn geweest!

Peter Noy

Vogeltrek-teldag 1991 in cijfers

Als eerste conclusie uit de cijfers blijkt dat door het lang aanhoudende zachte weer de vogeltrekdag dit jaar wat vroeg georganiseerd was, de trek was nog niet echt op gang.

Dit valt onder andere af te lezen uit het totaal ontbreken van ganzen en het relatief klein aantal kramsvogels en koperwieken. In 1990 bezette de kramsvogel nog de eerste plaats met 2.421 waarnemingen, terwijl deze dit jaar helemaal niet op de top 10 lijst voorkomt. De koperwieken stonden in 1990 nog met 1.108 waarnemingen op de derde plaats, dit jaar slechts achtste met 310 waarnemingen.

Ook het totaal aantal waarnemingen was dit jaar aanzienlijk minder, namelijk 8.982 ten opzichte van 12.151 in 1990. Uit de waargenomen aantal meeuwen in 1990 en 1991 kan afgelezen worden dat we hier vermoedelijk niet met echte trek te maken hebben, maar meer met fourageer- en slaaptrek volgens vaste routes over de Maashorst.

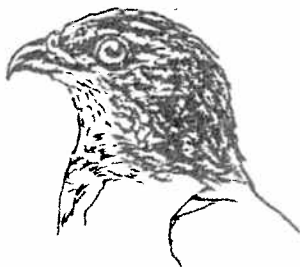
Uit de lijst van de overige soorten valt dit jaar op dat weer een hop is gezien, evenals in 1990 !!!!. Dit is toch wel opvallend, omdat deze anders nooit in de Maashorst wordt gezien.

Verder valt het grote aantal boomleeuweriken op naast maar liefst 6 wespddieven, 'n smelleken en slechtvalk en niet te vergeten 'n kleine bonte specht.

Al met al een geslaagd evenement !!

Tot volgend jaar.

Jan van Bergen en Anita van den Acker

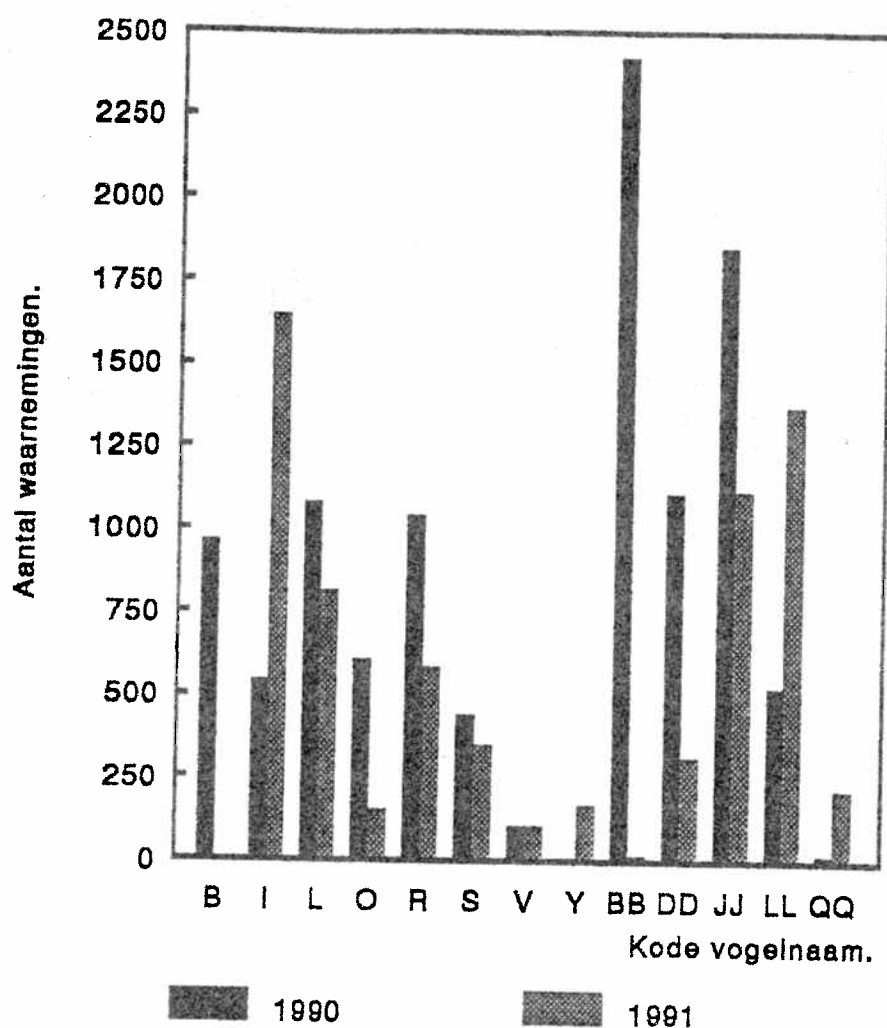

VOGELWACHT UDEN.

TOTAALOVERZICHT VOGELTREKDAGEN.

Naam	Code	1990			1991	
		Totaal periode I t/m VI	Top 10		Totaal periode I t/m VI	Top 10
Aalscholver	A	175			102	
Gauwe Gans	B	962	6		0	
Smient	C	0			0	
Wilde Eend	D	0			0	
Sperwer	E	12			38	
Buizerd	F	13			68	
Scholekster	G	0			35	
Goudplevier	H	5			0	
Kievit	I	542	8		1645	1
Watersnip	J	4			1	
Wulp	K	2			15	
Kokmeeuw	L	1080	4		806	4
Stormmeeuw	M	0			8	
Kleine Mantelmeeuw	N	2			0	
Zilvermeeuw	O	605	7		150	
Grote Mantelmeeuw	P	0			0	
Holenduif	Q	65			154	
Houtduif	R	1038	5		581	5
Veidleeuwrik	S	437	10		347	7
Boerenwaluw	T	0			45	
Boompieper	U	0			9	
Graspieper	V	106			462	6
Gele Kwikstaart	W	1			0	
Gr. Gele Kwikstaart	X	0			0	
Witte Kwikstaart	Y	8			170	10
Heggemus	Z	0			3	
Merel	AA	19			16	
Kramsvogel	BB	2421	1		17	
Zanglijster	CC	2			14	
Koperwiek	DD	1108	3		310	8
Grote Lijster	EE	10			41	
Pimpelmees	FF	10			9	
Koolmees	GG	21			57	
Kauw	HH	73			110	
Roek	II	26			12	
Spraeuw	JJ	1851	2		1116	3
Ringmus	KK	138			108	
Vink	LL	523	9		1373	2
Keep	MM	33			74	
Groenling	NN	90			46	
Putter	OO	0			0	
Sijs	PP	32			10	
Kneu	QQ	20			218	9
Geelgors	RR	88			21	
Rietgors	SS	4			2	
Totaal overige soorten	TT	482			302	
Niet gedeter. soorten	UU	143			487	
Totaal		12151			8982	

OVERZICHT VOGELTREKDAGEN. 1990 -1991.

B = Grauwe gans
I = Kievit
L = Kokmeeuw
O = Zilvermeeuw
R = Houtduif
S = Veldleeuwerik
V = Graspleper

Y = Witte Kwikstaart
BB= Kramsvogel
DD= Koperwlek
JJ = Spreeuw
LL = Vink
QQ= Kneu

Jaarverslag werkgroep kerkuilen

Na een aantal jaren van steeds maar toename van het aantal broedende kerkuilen is hierin dan in 1991 toch een kentering gekomen.

Dit jaar kunnen we spreken over "maar" vijf broedparen.

Om even een indruk te geven over de groei en nu de achteruitgang heb ik de resultaten van de afgelopen jaren eens op een rijtje gezet.

<u>Jaar:</u>	<u>Aantal broedparen:</u>
1987	2 broedparen
1988	6 broedparen, waarvan 1 dubbel en 1 mislukt
1989	9 broedparen
1990	11 broedparen, waarvan 1 dubbel en 1 mislukt
1991	5 broedparen

De oorzaak van deze achteruitgang heeft vermoedelijk te maken met een achteruitgang in het aantal muizen. Ook een aantal dagen flinke vorst en sneeuw in de winter van 1990/1991 kan het gevolg zijn van een vermindering van het aantal broedparen, maar dit is minder waarschijnlijk. Hiervoor zijn een aantal redenen aan te wijzen:

- Het valt op dat vooral de wat ervaren kerkuilenparen dit jaar tot broeden zijn gekomen. (vier van de vijf paren). Deze hebben ervaring en weten precies waar zich muizen bevinden. Meer dan de jonge kerkuilen die een voor hun onbekend territorium hebben verworven. Hierbij duurt het op zijn minst één jaar voordat ze weten waar zich muizen bevinden. Zodoende is het meer waarschijnlijk dat een verminderd aanbod van de hoeveelheid muizen er de oorzaak van is dat er dit jaar minder kerkuilen hebben gebroed.
- Bovendien is bij het ringstation en bij de bekende preparateurs (mensen die dode dieren opzetten) geen extra hoge sterfte onder de kerkuilen geconstateerd. Ze zijn dus niet doodgegaan door de strenge winter, maar hebben desalniettemin toch dit jaar niet gebroed, omdat er te weinig muizen voorhanden waren. Via het kerkuilenoverleg Noord-Brabant heb ik inmiddels gehoord dat niet alleen bij ons, maar in geheel Noord-Brabant dit jaar veel minder kerkuilen gebroed hebben.

Van de vijf paren hebben er twee in Odiliapeel gebroed, een in Boekel, een in Uden en een in Volkel. Het blijft dus mooi verdeeld over de verschillende gebieden. Hierdoor blijft het voor elk van de controlerende groepjes toch interessant.

In 1991 bestonden deze groepjes voor de regio Boekel/Venhorst uit Jan Verhoeven, Henk van den Acker en Rien de Mol; voor Odiliapeel/Volkel uit Wim Janssen, John Hermans en Johan van Roosmalen en voor Uden uit Willie Bergmans, Jan van Bergen, Chris van Lieshout en Peter van de Braak.

We zijn een tweetal keren bij elkaar gekomen om over het een en ander te praten en om de broedgegevens te noteren die doorgeseind worden naar het kerkuilenoverleg Noord-Brabant. Toch zijn voor elke groep niet de besprekingen het belangrijkste. Dit kan wel gezegd worden van de daadwerkelijke controle van de kerkuilkasten met daarin de broedende kerkuilen. Telkens als in zo'n prachtige kerkuil weer van dichtbij zie voel ik me een bevoorrecht mens. En van dichtbij kun je ze zien, want in een aantal gevallen blijven de ouders gewoon in de kast zitten, zodat je dus niet alleen de donzige uilskui-kens ziet maar ook de prachtig in de veren zittende volwassen kerkuilen.

Als er leden geïnteresseerd zijn om ook eens een controle mee te maken dan kunnen ze zich bij John Hermans opgeven. Op beperkte schaal is dit mogelijk.

Niet alleen het verminderde broeden was dit jaar een minpuntje maar ook het feit dat een broedsel verloren is gegaan doordat een huiskat een broedsel (vier jongen) heeft doodgebeten. Gelukkig hebben we, na enkele aanpassingen aan de kast verricht te hebben, waardoor de kat er minder makkelijk bijkon, kunnen constateren dat hier het vervolgbroedsel wel succesvol is verlopen. Ook jammer was het met de kerkuil die we vlak bij een kast hebben gevonden en die waarschijnlijk tegen een auto is gevlogen. We hebben deze uil wel naar het vogelasiel gebracht, maar ik betwijfel het of deze kerkuil het overleefd heeft. Toch moeten we hier niet rouwig om zijn, want de praktijk leert nu eenmaal dat alleen de beste en sterkste kerkuilen zullen overleven en dat daardoor voor de toekomst het voortbestaan van de kerkuil blijft gewaarborgd. Daarom zullen we ook volgend jaar weer de kerkuilenkasten blijven controleren op de aanwezigheid van kerkuilen en kan ik jullie hopelijk in 1992 weer positieve broedresultaten melden.

Namens de werkgroep kerkuilen,

John Hermans

Veel nieuws over de Maashorst

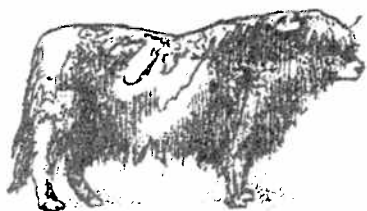
Overleg werkgroep Inventarisatie en I.V.N. met Staatsbosbeheer

In plaats van het gebruikelijke overzicht over onze zondagse inventarisatie dit keer iets heel anders. Zoals de meesten van jullie wel zullen weten vindt er regelmatig overleg plaats tussen het I.V.N., Vogelwacht en het Staatsbosbeheer. Zo ook op maandag 25 november jongstleden waarvan hier een verslag met een aantal interessante wetenswaardigheden over de toekomst van de Maashorst. Voor de Vogelwacht togen Jan Verhoeven, Henk van den Acker, Ernest de Groot en ik naar het nieuwe kantoor van Staatsbosbeheer in Heesch.

Het I.V.N. werd vertegewoordigd door Peter van Dommelen en Nico van Ettema en namens het Staatsbosbeheer namen Klaas van der Laan (districtshoofd), Benco Hoeyen (inventarisatiemedewerker) en Frank van Kalleveen (boswachter) aan het gesprek deel.

Schaapskudde en herder

Na een inleidend verhaal door Klaas van der Laan over de achtergronden en de problemen rond het opstarten van het natuurpark wist hij te melden dat het zo goed als zeker is dat er nog deze winter een kudde schapen komt. Er zijn al vervorderde plannen met een herder die, beginnend met zo'n 300 schapen, de Maashorst rond zal trekken. De kudde zal het totale natuurpark doortrekken, dus ook buiten het begrazingsgebied. Er komt, althans voorlopig, geen schaapskooi. De kudde is bedoeld voor begrazing en niet als toeristische attractie. Uiteindelijk is het de bedoeling om in de gehele Maashorst het hele jaar door begrazing te laten plaatsvinden.

Dit betekent dat de gewone koeien die nu ingeschaard zijn vervangen zullen worden door winterharde runderen, zoals de Schotse Hooglanders. Deze kunnen nu nog niet ingezet worden, omdat de weiden nog veel te voedselrijk zijn. Hierdoor zouden ze zwaar aan de diarree raken met alle gevolgen vandien, (o.a. slipgevaar voor fietsers).

Bodemgesteldheid

Een van de doelen van begrazing is verarming van de bodem, met name de voormalige maisakkers. De resultaten hierbij zijn tot nu toe zeer bemoedigend. Er zijn op veel plaatsen al weer diverse kruiden waargenomen en ook de heide steekt hier en daar weer spontaan de kop op. Een oorzaak hiervan is dat er maar een dunne toplaag is met zwarte grond met daaronder wit zand en grindlagen. Kun je nagaan wat een mest er nodig is om op zo'n ondergrond nog fatsoenlijk wat mais uit de grond te persen! Dat die laag zo dun is kan ook een voordeel zijn. Onder de laag zwarte grond zitten goede zaadbanken van zo'n 50 jaar oud. Wanneer je nou de zwarte grond zou laten afvoeren dan help je de natuur weer een handje bij het herstel. Voor zwarte grond is een prima markt en het zaad is zeker nog kiemkrachtig. Onlangs is er nog ganzevoet opgekweekt uit zaad van maar liefst duizend jaar oud!

Waterstand

Langzamerhand, beetje bij beetje komt er ook steeds meer aandacht voor de waterstand en de waterkwaliteit. Het zijn op dit moment vooral plannen, concepten, nota's, beleidsvoornemens en nog eens plannen en plannen, maar het tij keert. Er is met de Waterschappen overleg over een natuurvriendelijke waterhuishouding. Hierbij is er in eerste instantie vooral aandacht voor de beekdalen in de Maashorst. Er zijn door het Staatsbosbeheer buizen in de grond geplaatst om de grondwaterstand te kunnen meten. Dit om in de discussies hierover feiten te kunnen aandragen. Op dit gebied is er nog heel veel werk te doen. Het gebeurt nog steeds dat er ten behoeve van een hectare landbouwgrond 50 hectare natuurgebied wordt afgewaterd.

Kanonsberg

In het begrazingsgebied bij de Kanonsberg zal door worden gegaan met het kappen van bospercelen ten gunste van de heide. Eerst zal dan opnieuw alle ondergroei worden weggehaald om een zo arm mogelijke grond over te houden

Grondaankopen

Een derde belangrijk punt in het beleid van de komende jaren is het aankopen van kavels. Op de gewone markt en via aanbiedingen tot verkoop is er meer dan voldoende aanbod. Er is hiervoor uiteraard geen onbeperkt budget beschikbaar maar men koopt zo veel mogelijk grond aan.

Ponyconcours

Het ponyconcours dat deze zomer midden in het begrazingsgebied werd georganiseerd was een doorn in het oog van iedere natuurliefhebber, dus ook van de Vogelwacht, die hierover een pittige brief aan het Staatsbosbeheer had gestuurd. Klaas van der Laan legde uit dat het verzoek voor dit parcours zo'n anderhalf jaar vóór het afrasteren bij hem was binnengekomen. In die tijd was er voor het hele plan voor een natuurpark nog maar weinig begrip in de agrarische sector. Te meer omdat de "schade" aan het jonge, stuk natuurgebied beperkt zou zijn is dit afgewogen tegenover het goede gebaar naar de ponyvereniging. Het ging hier om een verzoek waarvoor eenmalig goedkeuring is verleend. Er wordt bij dit soort besluiten altijd zoveel mogelijk uitgegaan van het belang van de natuur, maar soms is het schipperen en politiek bedrijven. Er komen tal van soortgelijke verzoeken binnen, zoals ook de bustochten vanuit het Bezoekerscentrum en men kan, ten gunste van andere belangen, niet altijd weigeren. Ook de mensen van Staatsbosbeheer hebben het natuurhart op de goede plaats. De Vogelwacht heeft begrip voor de uitleg van Klaas maar hoopt van harte dat dit soort evenementen niet meer plaats zullen vinden. Bovendien hadden wij overleg vooraf wenselijker gevonden.

Inventarisatie

Het Staatsbosbeheer is zeer blij met het vele, kwalitatief goede werk dat door het I.V.N. en de Vogelwacht op het gebied van inventarisatie wordt verricht. Men is geïnteresseerd in alle informatie die het beleidsplan voor de Maashorst, dat in 1993 wordt opgesteld, kan helpen onderbouwen. Men zoekt dan ook naar inventarisatiegegevens over insecten of andere fauna in de Maashorst. Dus als je iemand weet die deze informatie heeft meldt dat dan. Over het BMP-en (Broedvogel Monitoring Projekt) is voor 1992 afgesproken dat het project op de Schaijkse heide wordt vervangen door een BMP-inventarisatie in het Udense Beekdal.

Er is tenslotte afgesproken dat we in juli 1992 weer bij elkaar komen om het overleg en de informatie-uitwisseling voort te zetten. Het is wel een flink verhaal geworden maar ik vind de informatie over de toekomst van onze Maashorst interessant genoeg om die met jullie allen te delen.

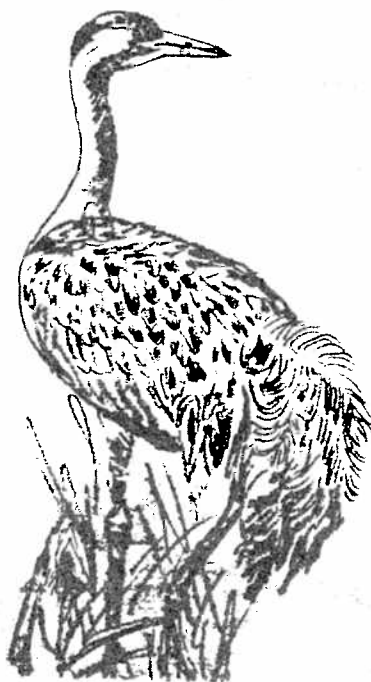
Peter Wienbelt

Bijzondere waarnemingen

Onderstaand een wel zeer beperkt lijstje "Bijzondere waarnemingen". Er moeten vast en zeker wel meer bijzondere vogelwaarnemingen onder de Udense vogelwachters mogelijk zijn. Noteer ze en geef ze aan mij door, zodat we deze in het eerstvolgende Bruujssel een eervolle vermelding kunnen geven!

- * 26 oktober 1991: **Kraanvogel** (6 stuks)
Locatie: Odiliapeel (overvliegend)
- * 14 november 1991: **Kleine bonte specht** (1 exemplaar)
Locatie: Tuin Theo Raaymakers
- * 15 november 1991: **Zwarte specht** (1 exemplaar)
Locatie: bos Odiliapeel
- * 15 november 1991: **Boomklever** (1 exemplaar)
Locatie: tuin Duizendschoonstraat
- * 26 november 1991: **Zwartkop** (1 exemplaar - zéér laat)
Locatie: Tuin Theo Raaymakers

Peter Wienbelt

Vogeltrek-teldag 1991

De tweede keer vogelteldag bij de Vogelwacht Uden.

Ook dit jaar waren weer posten uitgezet door de Maashorst om de vogels te tellen die de verre reis naar de warmere streken ondernamen. De vogels werden gedurende een bepaalde tijd geteld en genoteerd, en ieder uur werden de laatste gegevens door middel van een 27-MC bakkie doorgegeven aan de centrale post die gesitueerd was in de Groenhoeve.

Tijdens de eerste teluren ging dat zeer goed daarna werd het drukker op het bakkie en was het soms slecht verstaanbaar, maar de techniek bood daar de oplossing, een ander kanaal proberen.

Anita heeft de hele dag de computer beheerd en alle standen van die dag bijgehouden. Iedere keer werd ook de top-tien op het bord in de Groenhoeve genoteerd, zodat de bezoekers konden zien welke vogels er over de Maashorst waren gekomen en in welke getale. De mensen in het veld hadden er ook behoorlijk veel lol in. Vooral post 1, waar men al erg vroeg de kou weg moesten drinken, of was het het verdriet want er was daar erg weinig trek, althans.... In de lucht. De warme chocolademelk en broodjes worst waren overal welkom. Met die broodjes en chocolademelk kwamen ook de gegevens van de computer mee, en dan ging het "oooh en aah" die hebben wij veel meer gezien of, maar wij hebben de hop gezien of, aalscholvers.

Al met al weer de moeite waard om volgend jaar te herhalen en ik hoop dan ook weer veel meer tijd te hebben om een iets uitgebreider stuk te schrijven. Groetjes,

Yolanda Gevers

Op stap ... de eigen tuin !!

Ja mensen, deze keer wil ik graag erg dicht bij huis blijven. En niet alleen voor mij dichtbij, maar voor iedereen dichtbij. Want wat is er nu dichterbij dan je eigen achtertuin (of voortuin). De reden hiervan is tweedelig, namelijk:

- Wij hebben afgelopen maand een huis gekocht wat helemaal verbouwd moet worden; dus ik ben eigenlijk nergens "op stap" geweest.
- Ik wil eens benadrukken dat eigenlijk in elke tuin wel wat te zien is.

Natuurlijk zullen er niet veel mensen zijn die een havik of groenpootruiter in hun tuin waarnemen maar toch, soms sta je te kijken wat er allemaal te zien is.

Een paar voorbeelden. In de tuin van mijn ouders ligt een mooie vijver met mooie vissen. En jawel je raad het al, daar kunnen we regelmatig een blauwe reiger waarnemen. Gelukkig heeft deze voorkeur voor van die grote oranje vissen van boven de Hfl. 25,- en die zitten er bij mijn ouders niet in. Het is spectaculair als je de reiger ziet landen, hij (of zij) heeft bijna geen ruimte en moet zich bijna verticaal naar beneden laten zakken, maar het lukt.

Een ander voorbeeld, nu uit mijn eigen tuin. Daar is vooral in de wintermaanden regelmatig een grote bonte specht waar te nemen, die alle tuinen afspeurt op zoek naar iets eetbaars. Dit jaar heb ik hem nog niet gezien maar vorig jaar was het een vrij regelmatige gast. Ik ben benieuwd of hij de tuin bij ons nieuwe huis (die hemelsbreed ongeveer 150 meter verder ligt) ook weet te vinden. Ik denk het zeker want dit is een mooie grote tuin met veel struiken en bomen.

Natuurlijk zijn ook de 'gewone' soorten zeer de moeite waard. Als je een voedertafel in de tuin hebt staan, die je trouwens alleen bij echt strenge vorst of langdurige sneeuwval moet gebruiken, kun je veel vogels van binnenuit met de kijker uitstekend bestuderen. Vaak zie je dan dingen die je in het veld eigenlijk nooit zijn opgevallen, misschien wel omdat de vogels in deze periode wat trager zijn en zodoende beter te bekijken.

Zo, nu stop ik met mijn verhaal. Ik weet het, het is geen echte 'Op stap' maar ik denk toch dat het een stimulans voor iedereen moet zijn eens goed naar de vogels rond het huis te kijken. In de volgende editie neem ik jullie weer mee naar een gebied dat verder van huis ligt dan de achtertuin. Ik wens jullie alvast allemaal prettige feestdagen en een gezond en vogelrijk 1992.

Pedro van den Acker

Inventarisatie kensoorten 1991

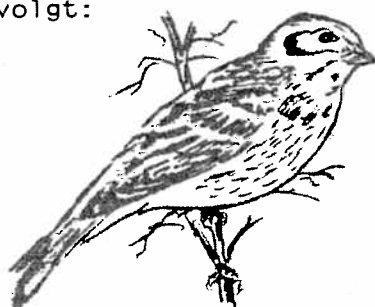
In 1991 zijn we met een aantal personen begonnen om de Maashorst te inventariseren op een drietal kensoorten, te weten:

1. De Geelgors
2. De Roodborsttapuit
3. De Boomleeuwerik

Men noemt deze soorten "kensoorten", omdat ze een bepaalde waarde aan een gebied geven. Veel kensoorten binnen een gebied betekent dat je met een waardevol natuurgebied te maken hebt. Hiervoor is de Maashorst onderverdeeld in 63 blokken. In 1991 zijn tien van deze blokken onderzocht op deze drie kensoorten. Op bijgevoegd kaartje is te zien waar deze blokken liggen, die in 1991 onderzocht zijn.

De resultaten per bloknummer zijn als volgt:

- Blok 7: 5x geelgors
1x roodborsttapuit
- Blok 18: 1x geelgors
- Blok 21: 1x geelgors
- Blok 26: 1x geelgors
- Blok 28: 2x geelgors
- Blok 37: 2x geelgors
1x roodborsttapuit
- Blok 41: 3x geelgors
- Blok 44: 2x geelgors
- Blok 47: 1x geelgors
- Blok 48: 2x geelgors

Op dit moment kun je nog niet veel zeggen over het voorkomen van deze drie kensoorten in de Maashorst, omdat nog maar 1/6 van het gebied onderzocht is.

Ad 1. De Geelgors

Wel valt nu al op dat er in het begrazingsgebied (blok 7) gemiddeld meer geelgorzen aanwezig zijn dan in de rest van de Maashorst.

Met een voorzichtige schatting kom je uit op anderhalf tot twee geelgorzen per blok, zodat je in de totale Maashorst op ongeveer 100 broedparen komt. De Maashorst is ongeveer 2000 hectaren groot. Dat wil zeggen dat je op vijf paar per 100 hectaren uitkomt, wat landelijk gezien aan de bovengrens is. Met andere woorden, voorzichtig kun je nu al concluderen dat we hier met een gebied te maken hebben dat vrij belangrijk is voor een soort als de geelgors.

Dit is niet zo verwonderlijk als je weet dat geelgorzen hoge zandgrondgebieden prefereren met veel onverharde wegen waarlangs in de houtwallen wordt gebroed. Welnu, dit is in de Maashorst op veel plaatsen aanwezig zodat je dus ook een hoge dichtheid van de geelgors tegenkomt.

Ad 2. De Roodborsttapuit

De roodborsttapuit komt tot nu toe in twee blokken voor. Dit is op de grens van blok 37 met blok 34 en in blok 7. Ook de aanwezigheid van de roodborsttapuit valt geheel binnen het begrazingsgebied, zozeer

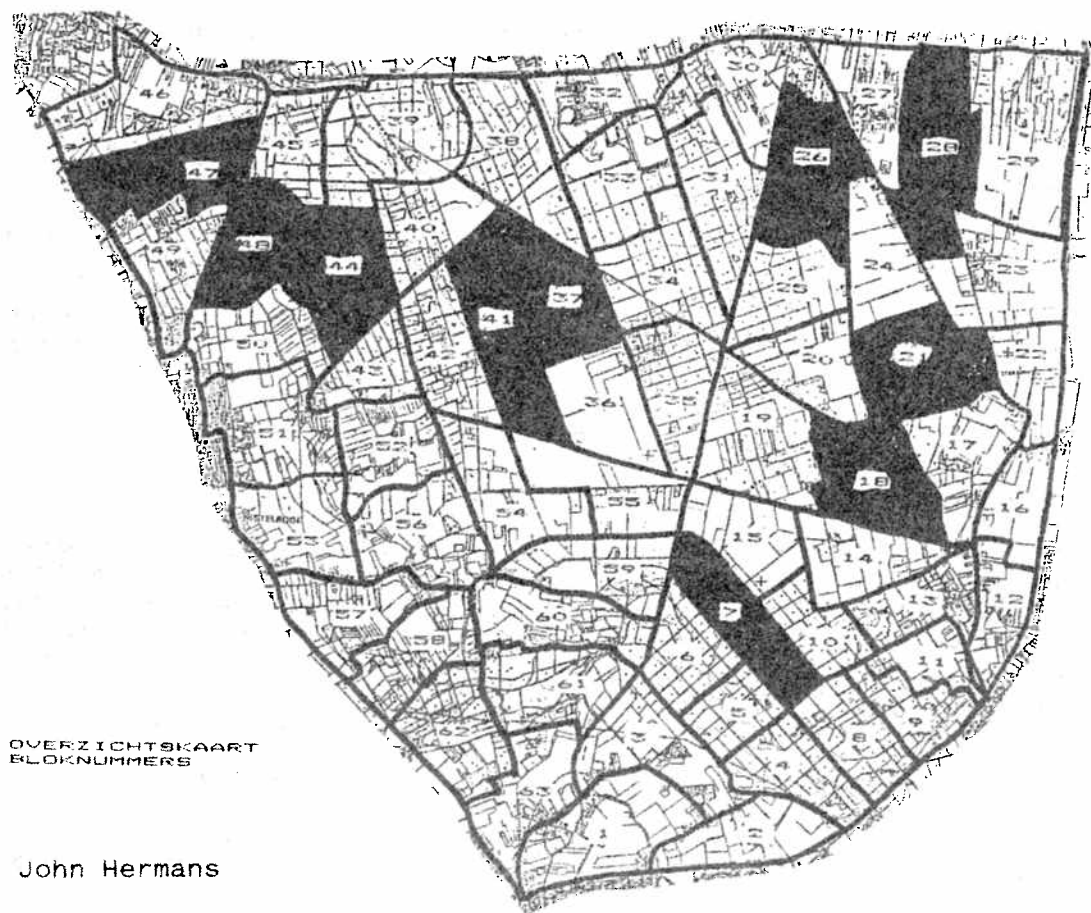
zelfs dat het mij zou verbazen als we de roodborsttapuit nog elders in de Maashorst zouden tegenkomen. Vooral deze vogel geeft nu al na een paar jaar de extra waarde van het begrazingsgebied aan. Immers, we waren de roodborsttapuit als broedvogel al weer enkele jaren kwijt in de Maashorst en ineens zijn daar weer twee paren aanwezig.

Ad 3. De Boomleeuwerik

Jammer genoeg zijn we dit jaar in de onderzochte blokken geen boomleeuweriken tegengekomen. Toch komt de boomleeuwerik wel in een aantal blokken in de Maashorst voor (bijv. blok 34 en 61), maar deze zijn op dit moment nog niet onderzocht, zodat over het voorkomen van de boomleeuwerik nog niets kan worden gezegd.

Graag wil ik als laatste nog iedereen bedanken die het afgelopen jaar één of enkele blokken heeft onderzocht. Ik hoop dat ook het komende jaar weer minimaal een blok door deze personen onderzocht zal worden.

Degenen die nu ook interesse hebben gekregen om volgend jaar een blok te inventariseren kunnen zich opgeven bij John Hermans, telefoon: 04132 - 72777.

Natuurontwikkelingsplan Hemelrijk gereed!

De eerste fase van het natuurontwikkelingsplan voor de natuuroever op het Hemelrijk is zaterdag 30 november gereedgekomen. Een groot gedeelte van het plan is uitgevoerd met de vrijwillige medewerking van een aantal fanatieke leden van het IVN en de Vogelwacht.

Natuurontwikkelingsplan Hemelrijk

Het natuurontwikkelingsplan bestaat uit een beplantingen- en een poelenplan. Dit plan is opgesteld door de V.L.U. in overleg met de eigenaar/exploitant van Hemelrijk, Ton Derks. Het poelenplan is uitgevoerd door een loonwerker. Duidelijk werd, dat loonwerkers nog niet zoveel ervaring hebben met het graven van poelen. Een aantal poelen moesten na aanleg nog gedeeltelijk worden aangepast.

Het beplantingenplan is uitgevoerd door de leden van het IVN en Vogelwacht, aangevuld met Ton Derks en zo'n vijf tot zes seizoenskrachten. Ofschoon op beide zaterdagen zo'n twintig personen aanwezig waren had de V.L.U. eigenlijk nog meer leden verwacht. Op een totaal van tweehonderd leden is een opkomst van tien tot vijftien leden per ochtend vrij mager. De vaste kern gaf gelukkig wel acte de présence.

Plantwerkzaamheden Natuuroever

In twee zaterdagochtenden is zo'n 12.000 vierkante meter oever ingeplant met verschillende soorten bomen en struiken (8.000-9.000 stuks). Nabij het hek zijn droge struiken als krent, kardinaalsmuts en lijsterbes geplant, in de boszone; berk en eik. Aan de waterlijn zijn zwarte els en verschillende soorten struikwilgen aangeplant.

De eerste ochtend gingen de graafwerkzaamheden lokaal vrij slecht vanwege een harde laag in de ondergrond. Deze laag is door grondbewerking opgeheven en zo kon er de tweede ochtend op die plek een stuk sneller gegraven worden.

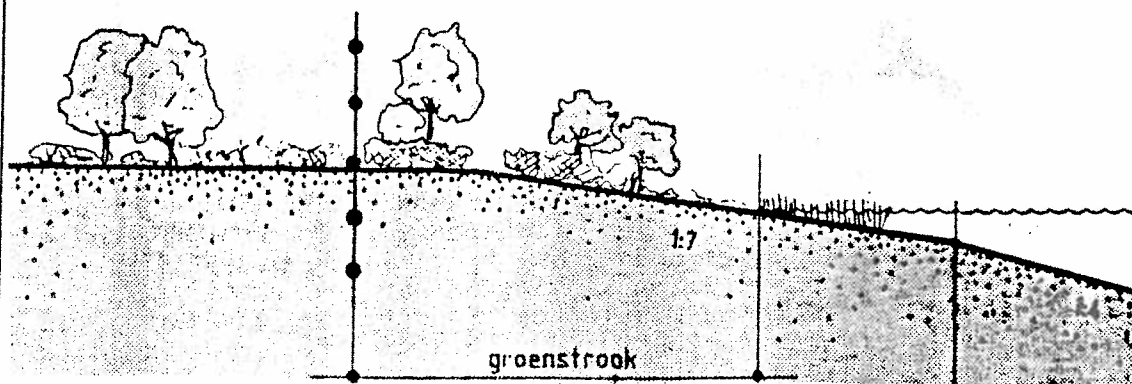
Ook het jeugd-IVN heeft een gedeelte van het beplantingsplan uitgevoerd. Buiten de hekken hebben zo'n tien tot vijftien kinderen enthousiast de omgeving van een poel beplant.

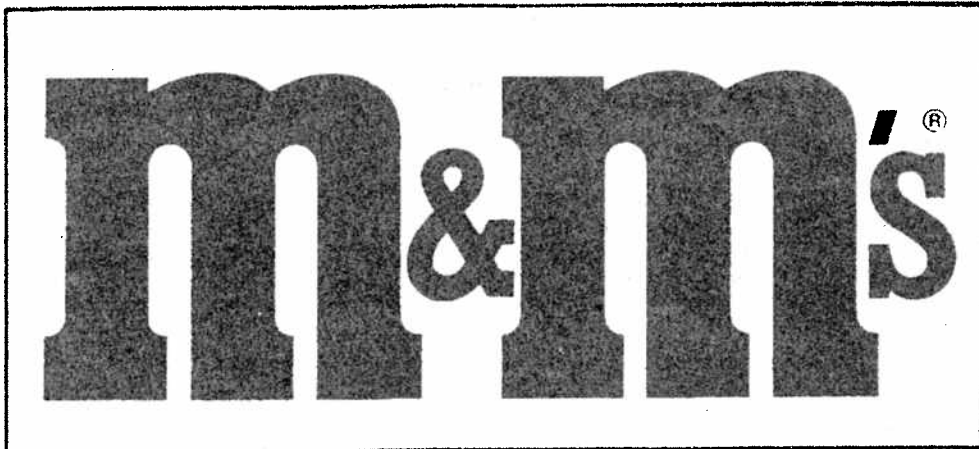
Tweede fase Natuurontwikkelingsplan Hemelrijk

Volgend jaar zal er achter het naaktstrand nog een houtwal/ boswal worden aangeplant met veel eik, berk, lijsterbes, vuilboom en andere droge struiken.

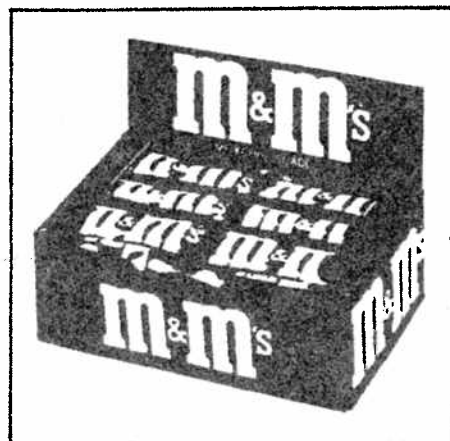
We hopen dan weer een beroep te mogen doen op de leden van het IVN en Vogelwacht om vrijwillig mee te werken aan het plantwerk. Behalve de vaste kern hopen we dan ook een aantal andere gezichten uit beide verenigingen te zien. De aanleg van - en het onderhoud aan goede biotopen (natuurgebieden, kleine landschapselementen) is namelijk van groot belang voor planten en dieren!

Ernest de Groot

M&M's melkchocolade
smelt in je mond, niet in je hand.

TAXIBEDRIJF
ZIEKENVERVOER

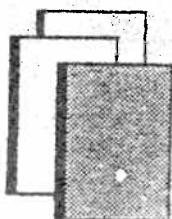
H. J. VAN ZUTVEN

Kastanjeweg 33, 5401 GW Uden
Telefoon 04132-50400
bgg 62537

dames/heren kapsalon

lieve vrouwenplein 9
uden / tel. 04132-62728

boekhandel
bert van der heijden

Sacramentsweg 8, 5401 GR Uden
Tel. 04132 - 60907

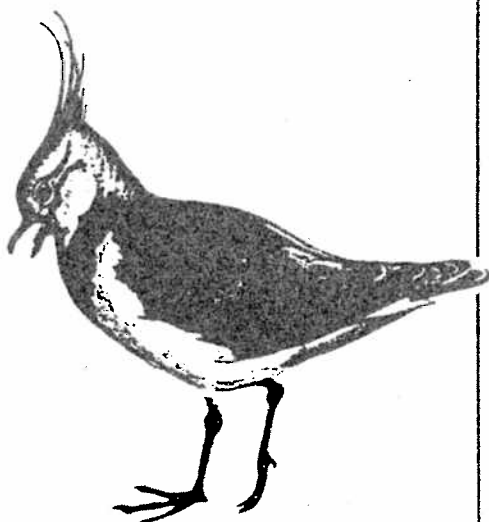

BOONAERTS

MARKT 24 UDEN

TEL 62548

'N GOEIE SLAGER

voor uden en omstreken:

de bruin Verzekeringen

WILHELMINASTRAAT 10a / 5401 CH UDEN TEL 04132-62348

*alle verzekeringen
financieringen
Interpolis e.a.*

snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZERWAREN-GEREEDSCHAPPEN

KAPELSTRAAT 1 UDEN.

GO WILD

Gazelle
The Wildbikes
puur avontuur...

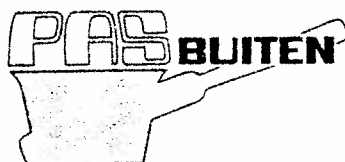
...ATB-rage, over-
gewaaid uit de USA, wint
ook hier snel terrein.
Gazelle ATB begint waar
gewoon fietsen ophoudt.
Dwars door 't wêland,
bossen, duinen en langs het
strand...
Deze stoere Fieldruiser
van Gazelle, niet te temmen,
18 'ruim'versnellingen.

Go Gazelle...! Kijk bij ons!

WIN DE WILT
KERKSTRAAT 4 - UDEN - Tel.: 62520

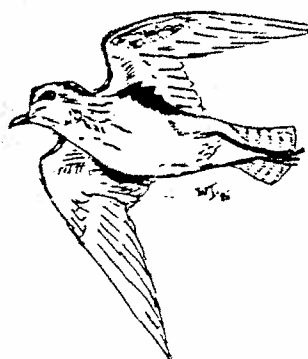

Gazelle fietsen maken aan Vindplaatsen denken

Café Dirk van Zutven

Veghelsedijk 42
5401 PB Uden
Telefoon 04132-62827

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

marktstraat 12 uden **mannenmode**

Complete bankservice in de buurt: bij de Rabobank.

Wie bankzaken goed wil regelen hoeft nooit ver te zoeken. Er is altijd een Rabobank in de buurt. Met alle bankdiensten en gunstige voorwaarden. Met kennis van plaatselijke omstandigheden. En met ervaren medewerkers en specialisten die u graag van advies dienen. Precies op uw maat, rekening houdend met uw wensen. Uw bankzaken zijn goed geregeld bij zo'n bank in de buurt.

Rabobank
Meer bank voor je geld

